EKRAMS

PUSTOLOVŠČINE

e-priročnik za vzgojitelje v vrtcih

PEDAGOŠKO-APITERAPEVTSKI PRISTOP

Mreža API vrtcev in Šol

APiS RETIS

APIPEDAGOŠKE PUSTOLOVŠČINE

IGRA

ZA ZDRAV NAČIN ŽIVLJENJA

SEGMENTI

APITERAPIJA, PRAVILA LEPEGA VEDENJA V BLIŽINI ČEBEL

PEDAGOŠKE PRIPRAVE

1 - 6 LET

Apipedagogika®

©Zavod za razvoj empatije in ustvarjalnosti Eneja, 2025

Urednica: Nina Ilič
Strokovni pregled: Metka Krajnc Sevšek
Pregled in lektoriranje: Urška Ilič
Izdal in založil: Zavod za razvoj empatije in ustvarjalnosti Eneja
Zanj: Urška Ilič
Oblikovanje: Nina Ilič (Canva)
Naklada: online, Ljubljana, september 2025

Avtorice:

Bobek Martina, Cesarec Nina, Dobnikar Damjana, Ilič Nina, Jezernik Mateja, Kopina Barbara, Koren Maruša, Kosec Ostanek Tadeja, Može Nina, Nučič Nataša, Plešic Simona, Pritržnik Simona, Radovanovič Kristina, Rus Petra, Zagruševcem Barbara, Zbodulja Štefica, Žuran Irena

KataloŽni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjiŽnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 245302531

ISBN 978-961-97078-1-4 (PDF)

Sodelujoči

vzgojno-izobraževalni zavodi

Zavod za razvoj empatije
in ustvarjalnosti Eneja

Vrtec Andersen
... vrtec s srcem.

VRTEC LEDINA

Vrtec Velenje

Kazalo

Knjigi na pot > 05

Uvod > 07

Spodbujanje otroške radovednosti, kritičnega razmišljanja in okoljske ozaveščenosti > 10

Črpanje navdiha iz sveta čebel: medkulturnost med čebelami > 13

Apipedagogika: segmenti apiterapija, Pravila lepega vedenja v bližini čebel in varstvo okolja > 22

S pravljico Ekrams se učimo pravil lepega vedenja v bližini čebel > 24

Ekrams pustolovščina za najmlajše (1-2) > 28

Ptiček in čarobno mazilo Ekrams (2-3) > 22

Potovanje na čarobni otok (3-5) > 24

Pustolovska dogodivščina do čarobnega mazila Ekrams in njegove super moči (5-6) > 28

Knjigi na pot

Piše: Metka Krajnc Sevšek

Kot profesorica v programu predšolska vzgoja v priročniku Ekrams pustolovščine prepoznavam izjemno didaktično vrednost, ki presega zgolj zbirko dejavnosti. V njem vidim navdihujoč preplet strokovnih izhodišč, ustvarjalnosti in ljubezni do narave, ki otrokom na igriv in izkustven način približa čebele ter njihov pomemben prispevek k življenju na našem planetu.

Čebele so me osebno prevzele s svojo izjemno organizacijo, učinkovitostjo in z vsem, kar nam velikodušno nudijo. Njihov svet je neverjetno pester in poln zgledov, ki jih lahko prenesemo v življenje in vzgojno-izobraževalno delo. Prav zato lahko čebeljo tematiko v vrtcu vključujemo skozi celo leto kot rdečo nit, jo obravnavamo kot večtedenski tematski sklop ali kot osrednjo vsebino posameznega tedna.

Priročnik omogoča vključitev vseh področij dejavnosti iz Kurikuluma za vrtce – od jezika, narave, umetnosti in gibanja, do družbe in matematike. Vse dejavnosti potekajo skozi igro, ki je osnovna otrokova dejavnost in najbolj naraven način učenja. Skozi zgodbe, raziskovanje, ustvarjalne izzive in sodelovanje otroci ne le usvajajo nova znanja, ampak razvijajo tudi občutek odgovornosti, empatije in pripadnosti skupnosti.

Verjamem, da bo Ekrams pustolovščine vzgojiteljem in bodočim vzgojiteljem navdih in strokovna podpora pri oblikovanju bogatih učnih izkušenj, ki bodo otrokom ostale v spominu – kot trenutki radosti, povezovanja in pristnega stika z naravo.
Naj bo ta priročnik spodbuda, da skupaj z otroki vedno znova odpremo vrata v čebelji svet, kjer vsaka mala izkušnja postane velika lekcija o življenju, sodelovanju in skrbi za naš planet.

Uvod

Piše: Nina Ilič

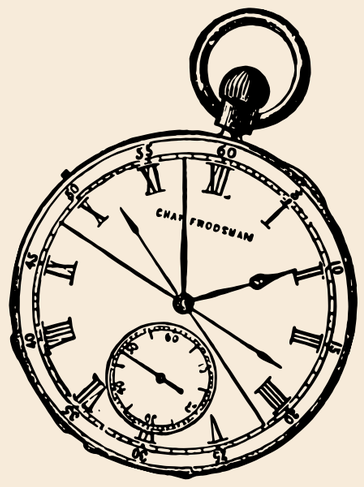

Priročnik je nastal kot rezultat strokovnega povezovanja v okviru seminarja Apipedagogike v šolskem letu 2024/2025, organiziranega v sodelovanju Zavoda za razvoj empatije in ustvarjalnosti Eneja z Mestno občino Ljubljana in Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje, ki je kot vsako leto potekal preko sistema KATIS.

Koordinatorka mreže API vrtcev in šol Apis Retis je v okviru seminarja povabila udeleženke seminarja k sodelovanju pri skupnem projektu: razdeljene so bile v posamezna omizja, osnovati pa so morale didaktične pustolovščine za delo v vrtcu. Kot primer so dobile Ekrams apiterapevtsko pustolovščino (povezava do spletne knjige), osrednji apipedagoški segment pa je moral biti *Pravila lepega vedenja v bližini čebel*. Priprave, ki so jih udeleženke oblikovale tekom interaktivnih delavnic med seminarji, so v pričujoči priročnik združene z gradivom iz seminarja API vrtec 2024/2025.

Avtorice prispevkov prihajajo iz osmih različnih slovenskih vrtcev, kar pomeni, da so v ta namen ohranjale medvrtčevsko povezovanje ter medsebojno strokovno podporo in sodelovanje še več mesecev po zaključku seminarja. Leto 2025 tako prinaša svež in inovativen pristop k vzgoji in učenju – izid priročnika *Ekrams pustolovščine*, ki vzgojiteljem in učiteljem ponuja dragocene ideje za spodbujanje otroške radovednosti, kritičnega razmišljanja in okoljske ozaveščenosti.

Mreža API vrtcev in šol APIS RETIS, ki deluje v okviru Zavoda za razvoj empatije in ustvarjalnosti Eneja, vsako leto predpiše letni program. Na tak način zagotavlja svežino, vseživljenjsko učenje, priložnosti za karierni razvoj pedagoških delavcev in vsakokratni razvoj novih apipedagoških dejavnosti. V šolskem letu 2024/2025 je apipedagoške programe zaznamoval letni program EKRAMS.

Zgodba Ekrams je nastala marca 2020, apiterapevtsko mazilo Ekrams iz nje pa je že od leta 2021 v uporabi v vrtcih, ki delujejo po programu API vrtec. S svojo učinkovitostjo je navdušil tako vzgojitelje kot tudi starše otrok. Več o tem TUKAJ.

Priročnik, ki ga “držite v rokah”, je skrbno zasnovan in razdeljen na poglavja glede na starost otrok, ki ponujajo edinstveno kombinacijo izkustvenega učenja, zabave in strokovnih usmeritev.
S pomočjo interaktivnih izzivov, v katerih otroci in učenci postanejo junaki zgodbe, priročnik združuje elemente sob pobega in Apipedagogike, tj. pedagoško-apiterapevtskega pristopa, ki črpa navdih iz sveta narave. Vsaka naloga spodbuja otroke k sodelovanju, samostojnemu reševanju problemov in raziskovanju, ob tem pa na igriv način izkušajo pojem trajnostnega razvoja, demokratičnih vrednot in varstva narave.

Cilj priročnika je predstaviti pedagoško-apiterapevtski pristop, otroke seznaniti z apipedagoškimi pravili lepega vedenja v bližini čebel, razkriti skrivnosti apiterapije in čebelarstva ter jih skozi lastno aktivno vlogo v zgodbi pripeljati do globljega razumevanja varstva okolja, sodelovanja in osebne odgovornosti.

V svetu, kjer je izkustveno učenje ključ do razumevanja, priročnik ponuja praktične in preizkušene aktivnosti, ki otroke ne le poučijo, temveč jih postavijo v središče dogajanja ter na tak način soočijo z življenjskimi izzivi. Na vsakem koraku se skriva nova pustolovščina, ki čaka, da jo odkrijejo.

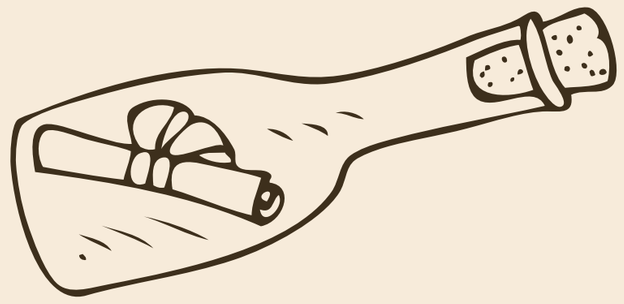

Pripravljeni primeri dobre prakse so namenjeni predvsem pedagoškemu delu v vrtcu in predstavljajo praktično gradivo za vzgojitelje, tj. kot idejna in strokovna podpora pri izvajanju inovativnih učnih metod, ki temeljijo na Apipedagogiki, izkustvenem učenju in interdisciplinarnem pristopu. Ponuja razlage, strokovne utemeljitve, smernice in praktične primere, kako vključiti varstvo narave, čebele in trajnostne vrednote v vzgojno-izobraževalni proces na način, ki bo navdušil tako otroke kot pedagoge.

Skozi interaktivno zgodbo otroci razvijajo socialne veščine in aktivno vlogo v vsakdanjem življenju, kar je podlaga za aktivno državljanstvo, kritično razmišljanje in demokratične vrednote. Priložnosti spremljajočih dejavnosti in povezovanja tematik odstirajo vzgojo za varstvo okolja in biotske raznovrstnosti.

Knjiga ponuja praktične metode, aktivnosti in didaktične pripomočke, ki učiteljem in vzgojiteljem pomagajo oblikovati poučne, izkustvene in ustvarjalne učne situacije. Otroci skozi igro, raziskovanje in sodelovanje razvijajo socialne in psihološke veščine, čut za skupnost in odgovornost do narave.

Naj bo ta priročnik navdih in pripomoček za vzgojitelje in učitelje, ki želijo otrokom približati vrednote odgovornega državljanstva in naklonjenosti do narave, naj bo ta knjiga vaš navdih, vodnik in orodje za ustvarjanje nepozabnih učnih izkušenj, ki bodo povezale vedoželjnost, pustolovščino, aktivno vlogo v družbi in znanje o naravi!

Spodbujanje otroške radovednosti, kritičnega razmišljanja in okoljske ozaveščenosti

Piše: Nina Ilič

Izkustveno učenje se v sodobni pedagogiki uveljavlja kot eden ključnih pristopov k učinkovitemu in celostnemu učenju. Po modelu Davida Kolba (1984) učenje temelji na štirih medsebojno povezanih fazah: konkretni izkušnji, reflektivnem opazovanju, abstraktni konceptualizaciji ter aktivnem eksperimentiranju(1). Te faze tvorijo dinamičen učni cikel, ki omogoča posamezniku, da svoje izkušnje pretvori v znanje, ki ga lahko nato uporabi v novih kontekstih. Tak pristop ne spodbuja le kognitivnega razvoja, temveč tudi socialno in čustveno učenje, saj učenca aktivno vključuje v proces raziskovanja, razmišljanja in uporabe znanja.

Pregovor »Izkušnja odtehta tisoč besed« skratka ponazarja, da se otroci najgloblje in najtrdneje učijo skozi lastno dejavnost, izkustvo

(1) Kolb, 1984.

in refleksijo. Medtem, ko je posredovanje znanja skozi razlago, opis in razpravo pomembno, pa se vedno znova potrjuje, da pravo razumevanje in trajno znanje pogosto izvirata iz konkretnega doživetja. Otroci oziroma učenci, ki nekaj izkusijo, ne le bolje razumejo učno vsebino, temveč razvijejo tudi kritično mišljenje, sposobnost reševanja problemov ter čustveno in socialno kompetentnost.

V pedagoški praksi se to uresničuje skozi aktivno vlogi otroka in učenca v učnem procesu. Klasični model, ki ga je razvil David Kolb, poudarja štiri faze: izkustvena dejavnost, refleksija, oblikovanje abstraktnih pojmov ter njihova uporaba v novih situacijah(2). Tak pristop spodbuja celostni razvoj posameznika in presega zgolj reproduktivno znanje.

Posebej pomembno je, da vzgojitelji in učitelji ustvarimo okolje, kjer so učenci vključeni v avtentične naloge, ki povezujejo teorijo in prakso. To lahko vključuje terensko delo, raziskovalne projekte, eksperimentalno delo, simulacije, igre vlog in druge metode, ki zahtevajo aktivno sodelovanje in odločanje. Pri tem ne gre zgolj za »narediti nekaj zanimivega«, temveč za sistematično načrtovanje učnih izkušenj, ki so smiselne, povezane z učnimi cilji in omogočajo refleksijo.

Otroci in učenci, ki se učijo skozi dejavno izkušnjo, ali celo bolje: jo - kot v primeru pedagoško-apiterapevtskega pristopa - soustvarjajo, so bolj motivirani, imajo večjo notranjo angažiranost ter razvijejo

(2) Kolb, 1984.

globlje razumevanje vsebin. Učenje tako postane ne le učinkovitejše, temveč tudi bolj osebno, povezano z razvijajočimi se vrednotami in lastnimi izkušnjami otroka oz. učenca.

Ekrams pustolovščine po Koblu vključujejo vse štiri osnovne učne vidike:

- Konvergerajoči (Converging) – učenje z reševanjem problemov, uporaba idej v praksi.
- Divergerajoči (Diverging) – razmislek o izkušnjah z več zornih kotov.
- Asimilacijski (Assimilating) – razumevanje teoretičnih modelov in konceptov (iz teorije v prakso - uporaba recepta).
- Akomodacijski (Accommodating) – učenje skozi prakso in fleksibilnost.

Črpanje navdiha iz sveta čebel: medkulturnost med čebelami

Pišeta: Nina Ilič, Mateja Jezernik

V sodobni vzgojno-izobraževalni praksi se vedno bolj uveljavlja pristop, ki temelji na izhajanju iz otrokove radovednosti, izkušenj in celostnega povezovanja vsebin. Ena izmed učinkovitih oblik tega pristopa je tematsko-integrirano učenje, ki omogoča, da

otroci znanje pridobivajo skozi na sklope razdeljeno prepletanje področij, izkustveno dejavnost in ustvarjalno raziskovanje. V nadaljevanju predstavljam primer večstopenjske in sistematične obravnave teme pustolovščine Ekrams, ki temelji na postopnem raziskovanju posameznih sestavin in zaključni sintezi v obliki problemske pustolovščine.

Ob načrtovanju izhajamo iz načel razvojno ustreznega kurikularnega pristopa, kjer vsebine gradimo v skladu z razvojno stopnjo otrok, zanimanji in potrebami. Osrednja tema je strukturirana tako, da vsak element – rastlina, podnebje, kultura, obleka – ponuja izhodišče za raziskovanje v različnih učnih kontekstih.

Vsako sestavino apiterapevtskega mazila Ekrams obravnavamo ločeno, z jasno zastavljenimi učnimi cilji in razvojnimi poudarki:

- Palmo obravnavamo kot uvodno naravoslovno vsebino, pri čemer otroci raziskujejo zgradbo rastline, kje se nahaja, njen pomen za lokalno okolje in simbolni pomen v različnih kulturah. Sledilo je likovno upodabljanje, s poudarkom na razvijanju natančnosti, opazovanja in fine motorike.

V nadaljevanju se posvetimo podnebju, pri čemer otroci spoznavajo osnovne vremenske značilnosti, jih primerjajo z domačim okoljem ter preko slikovnega gradiva razvijajo geografsko pismenost in sposobnost razlikovanja med naravnimi pogoji različnih okolij.

V kontekstu oblačil in njihovega kulturnega pomena vključimo primer tradicionalnih havajskih oblačil. Otroci raziskujejo, zakaj se ljudje v določenih podnebjih oblačijo drugače, nato pa si – v povezavi s pustom – sami ustvarijo kostume. Ta dejavnost poveže likovno in dramsko področje, hkrati pa omogoči razvoj domišljije, izražanja in socialnih veščin.

Naslednja sestavina raziskovanja je bil **smilj**, z osredotočenostjo na zdravilne lastnosti rastlin, pomen lokalne flore in trajnostno ravnanje z naravo.

Da so bile malo otežene razmere spoznavanje rastline, sem dodala še eno. To je sivka. Razlikuje se tako po barvi kot po vonju.

Želela sem, da rastline ne spoznajo samo po videzu, ampak tudi po vonju. Čas nam ni vedno naklonjen s strani cvetenja rastlin, zato sem pripravila rastline v lončku in fotografije pri cvetenju. Za dovolj močno izkušnjo vonja, sem uporabila eterični olji.

(3) Ilič, 2025, str. 27 - 29.

Najobširnejše raziskovanje in največ časa smo namenili raziskovanju sestavin **medu** in **propolisa**. V ta segment smo vključili čebelarstvo.

Skupno smo načrtovali, kako bi čebelnjak naredili v igralnici, kje lahko dobimo škatle, satnice smo dobili pri čebelarju in počasi razvijali igro čebelarjenja. Ker se otroci s tem spoznavajo prvič, sem še posebej pazila, da imamo dovolj časa. Iskali smo načine kako “stočimo” med, uporabila sem dovolj veliko posodo (koš za smeti), v katero smo vrteli satnice. Otroška domišljija dopušča veliko improvizacije, sem se pa tudi sama vključevala v igro.

Naredili smo si zaščitne klobuke, ki so jih pogosto uporabljali pri igri. Pri igri sem vključevala tudi pravila lepega vedenja pri čebelnjaku in postalo je tako doživeto, da so 3-letniki že sami igrali vloge tako čebel kot otrok. Potrebna je doslednost pri izvajanju, tudi pri igri nisem dovolila, da namerno izzivajo “čebele” ali se igrajo kako drugače, kot je dogovorjeno.

Spoznavali smo med po okusu, otroci so prepoznali cvetlični in kostanjev med, spoznali viskoznost medu, način serviranja.

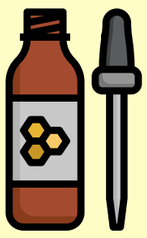

Prav tako propolis, spoznali so se z “alergijskim” testom, opazovanje sprememb na sebi, čaranjem z njim in okusom. Moram priznati, da jim je sama beseda delala kar nekaj težav, saj so si jo težje zapomnili.

(3) Ilič, 2025, str. 27 - 29.

Zaključili smo z **Ekrams dogodivščino**, kjer so otroci v parih prihajali v igralnico in se podali iskat sestavine za kremo. Bosi po čutni poti do smilja in sivke, po ozki brvi med morskimi psi do kokosove palme in v čebelnjak po propolis in med. Otroci so bili zelo uspešni in motivirani.
Priporočljivo je vključiti tudi medkulturni vidik, pri čemer se lahko naslonimo na svet čebel(3).

Čebele po svetu

Piše: Mateja Jezernik

Ob potovanju in raziskovanju sveta se nam odpre tudi svet spoznavanja čebel po svetu. Naredili smo zemljevid sveta, ki sva ga v večji meri naredili vzgojiteljici, otroci so sodelovali pri barvanju. Izrezali sva male čebelice iz različnih koncev sveta (kranjsko sivko, himalajsko čebelo, italijansko čebelo, afriško in kavkvaško). Ob tem sem čebele tudi sama spoznala in pripravila priročnik tudi za otroke. Otroci so tako primerjali zemljvid v priročniku in označene dele življenskega prostora določene čebelje vrste in prilepili čebelo na to območje. Potrebno je bilo veliko prirejanja, prostorske orientacije, razumevanje merila in razmerij.

(3) Ilič, 2025, str. 27 - 29.

ČEBELE PO SVETU

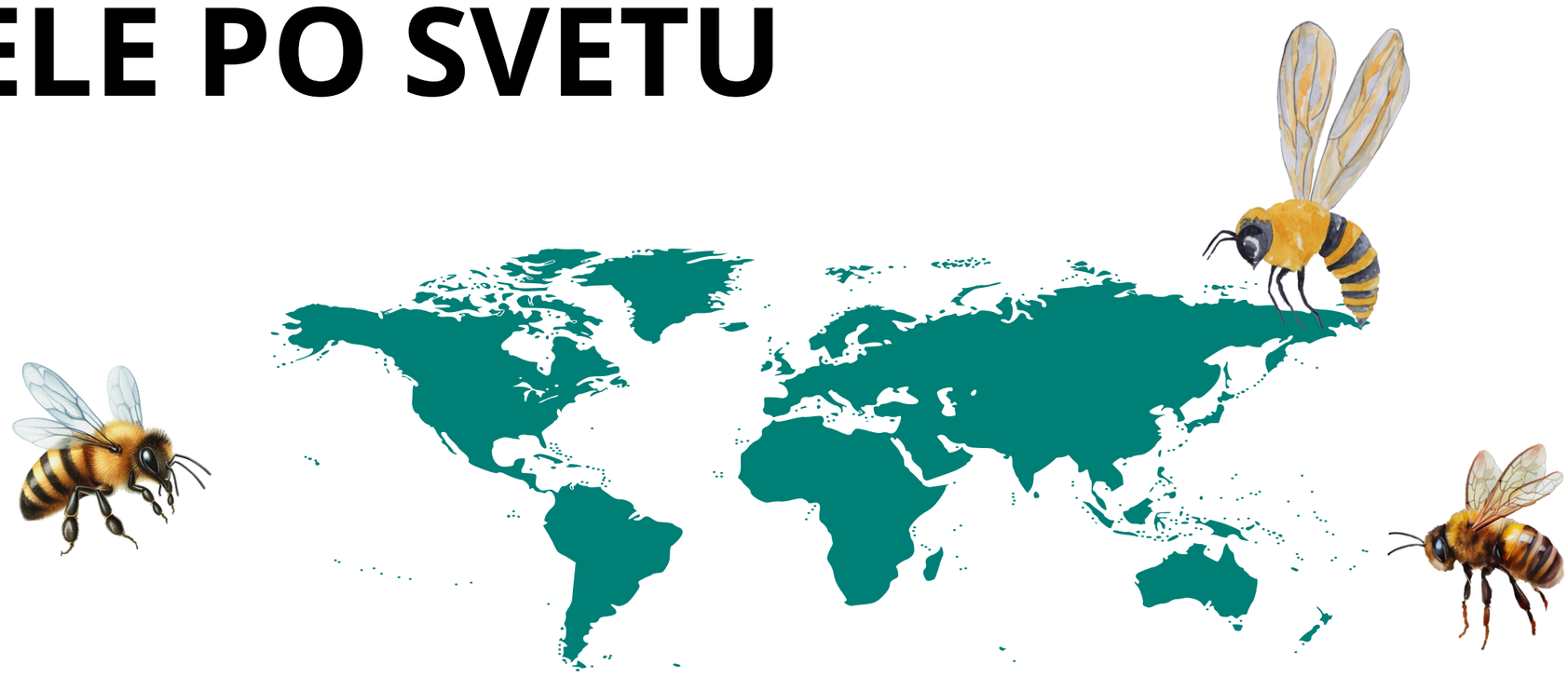

Raznolik svet medonosnih čebel

Na svetu poznamo številne vrste in podvrste čebel. Medonosne čebele (rod Apis mellifera) so le ena skupina, a hkrati najpomembnejša za opraševanje rastlin in pridelavo medu. V tem priročniku se osredotočamo nanje, saj so njihova vedenjska, gibalna in življenjska raznolikost – od mirnih avtohtonih do velikih divjih vrst – izjemno zanimiva in poučna.

Izbrala sem naslednje pet vrst (podvrst), ki ponujajo zanimiv vpogled v raznolikost medonosnih čebel:

1. Kranjska sivka (Apis mellifera carnica) – avtohtona pasma, mirna in delavna.
2. Himalajska divja čebela (Apis laboriosa) – najdaljša in ena največjih v svetu, divja, gnezdi v gorah.
3. Italijanska čebela (Apis mellifera ligustica) – zelo priljubljena in vsestranska.
4. Afriška čebela (Apis mellifera scutellata) – bolj obrambna in energična.
5. Kavkaška čebela (Apis mellifera caucasica) – poznana po nežnem značaju in dolgem rilčku.

KRANJSKA SIVKA

Avtohtona slovenska pasma – kranjska sivka je zakonsko zaščitena in uradno priznana kot čebelarska pasma Slovenije.

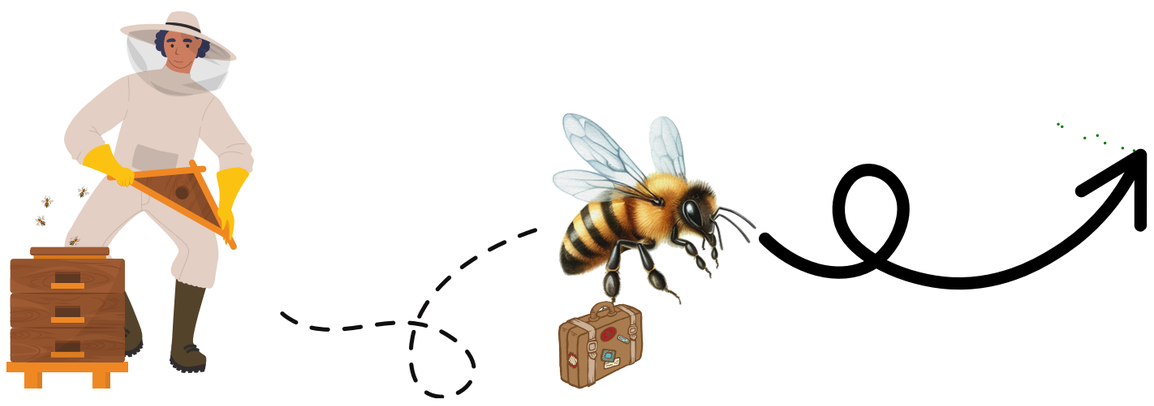

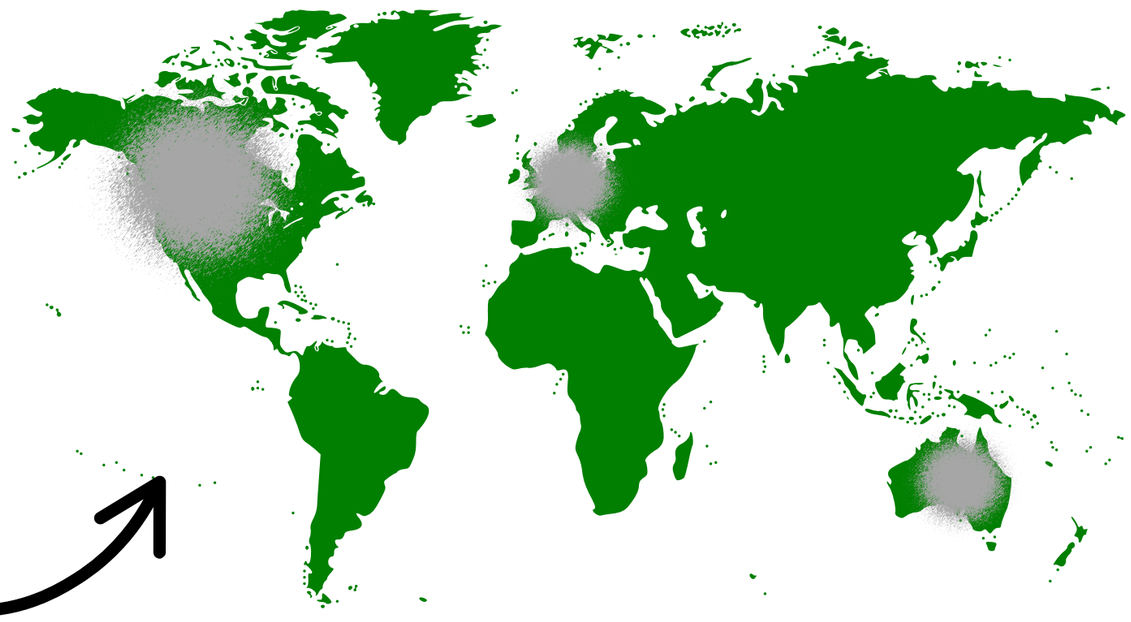

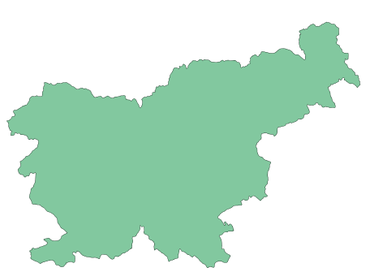

Ključni razlog razseljevanja čebel
Čebelarji so jih aktivno selili zaradi unikatnih lastnosti, opraševanja in pridelave medu. Tako so čebele vstopile v kontinentalno odprave, novo naseljena območja in v eksotične regije, kjer prej niso obstajale.

Ozemlje Republike Slovenije je izvorno območje Apis mellifere carnice ali kranjske sivke, ki je z zakonom edina dovoljena čebelja podvrsta v Republiki Sloveniji.

Posebnosti v zunanjem izgledu
vitko telo
temno rjava barva hitinskih obročkov zadka
sive dlačice na zadku
dolg rilček, povprečno 6,4–6,8 mm

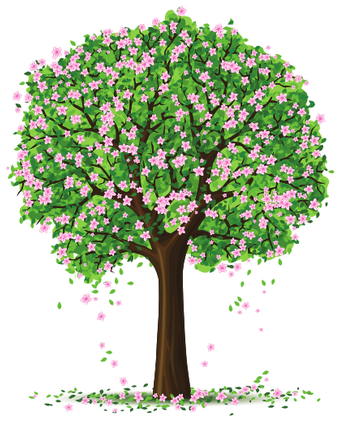

Vrhunska opraševalka – bistveno pripomore k večji rodnosti sadnega drevja, zelenjave in travniških rastlin.

Zelo produktivna – Apis mellifera carnica je znana po tem, da hitro začne s pašo in učinkovito izkorišča cvetni prah.

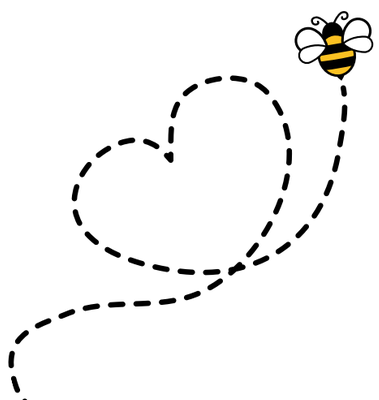

Mirna in obvladljiva – zaradi svojega značaja je odlična za začetnike in izkušene čebelarje.

Prezimi v majhni skupnosti , ki porabi malo hrane.

HIMALAJSKA ČEBELA

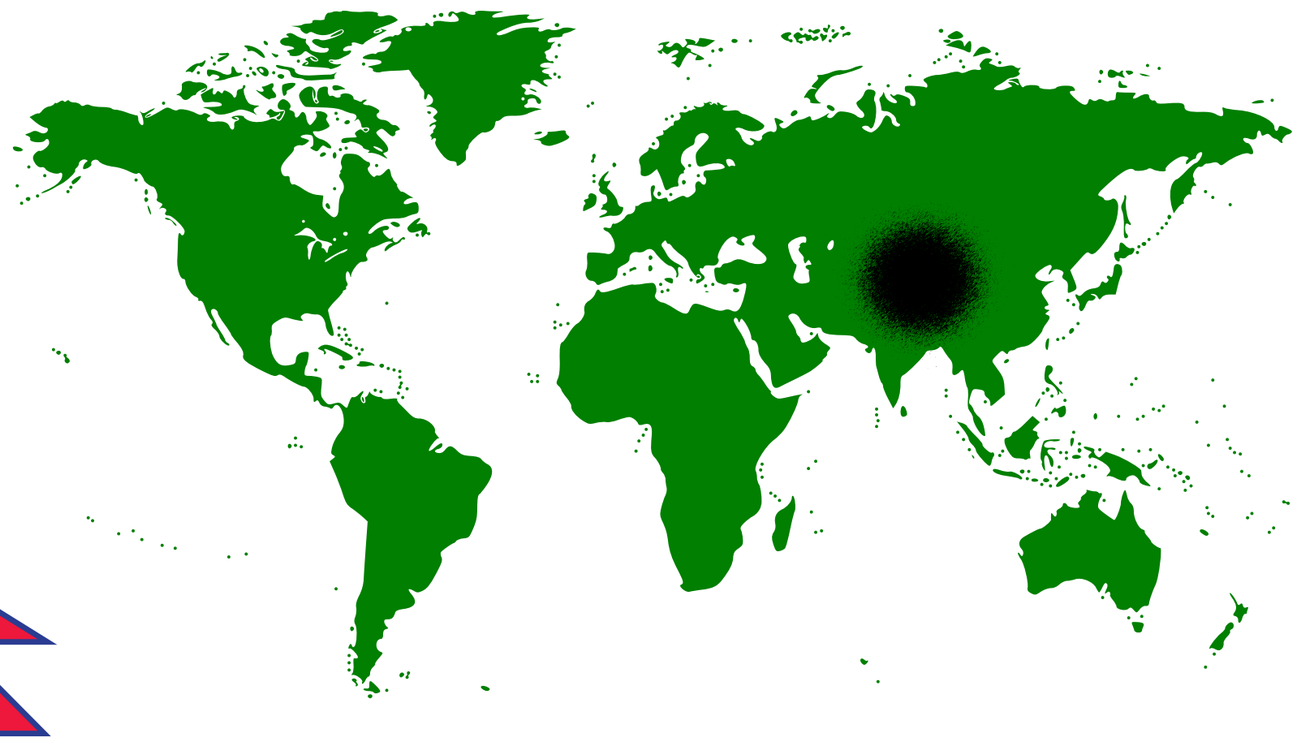

Je avtohtona v gorah Himalaje; Butana, pa tudi v delih Kitajske, Indije, Mjanmara, Nepala, Vietnama in Laosa.

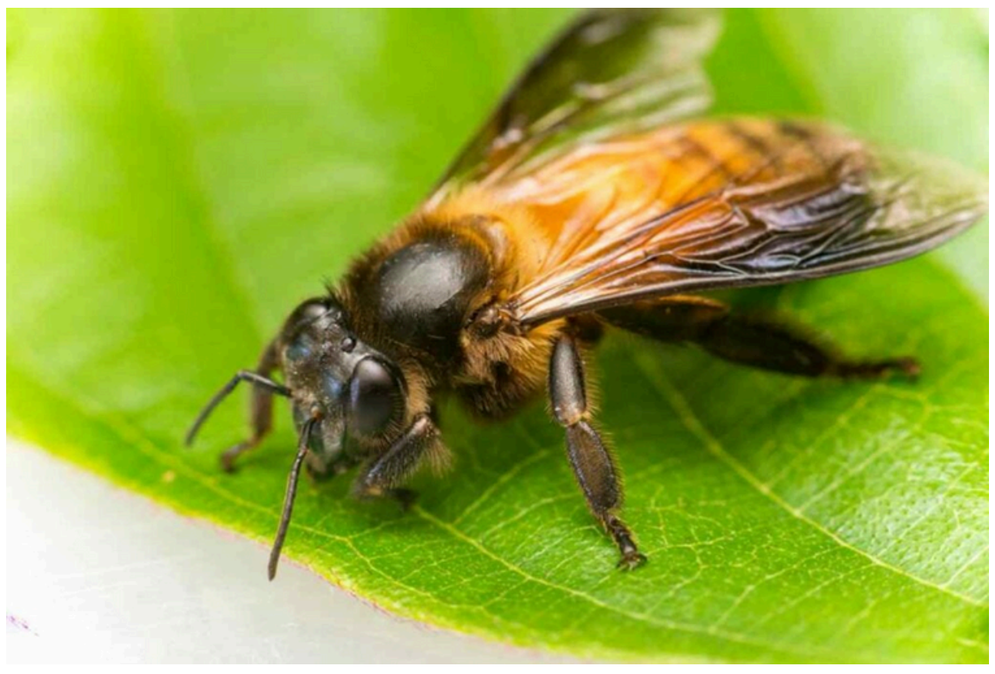

Niso vse medonosne, samo zato ker pridelujejo med. V naravoslovju se izraz medonosna čebela označuje izključno vrsto Apis mellifera in njene številne pasme (npr. kranjska sivka...). To so čebele, ki so jih ljudje udomačili in jih danes gojijo po vsem svetu.
Druge vrste iz rodu Apis, kot je himalajska čebela (Apis laboriosa), prav tako proizvajajo med, a niso pasme Apis mellifera. Ljudje njen med pridobivajo z zahtevnim in nevarnim nabiranjem na strmih pečinah, saj te čebele niso udomačene in gradijo satje v naravi.

Posebnosti v zunanjem izgledu

Himalajska medonosna čebela je največja posamezna vrsta medonosne čebele. Odrasle čebele so lahko dolge tudi 3cm. So temno rjavi z dolgimi rumenimi dlakami in imajo temen trebuh brez črt. Delavke in troti so približno enake velikosti.

Zasedajo **visoke nadmorske višine** od 2.500 do 3.000 metrov nadmorske višine.

Ko se počutijo ogrožene, se odzovejo z očarljivim obrambnim valom, »**bleščečo zaveso**«, kjer na tisoče čebel skupaj valovi s svojimi trebuhi, da bi pregnale grožnje.

Gradijo **ogromna gnezda na previsih skalnih pečin**. Gnezda lahko dosežejo do pet metrov dolžine in 3,5 metra širine, veliko večja od našega povprečnega panja.

Pozimi se preselijo v gozdna tla in živijo pod skalami ali na dnu dreves ter se združujejo, da ostanejo topli. V tem času nimajo gnezda.

ITALIJANSKA ČEBELA

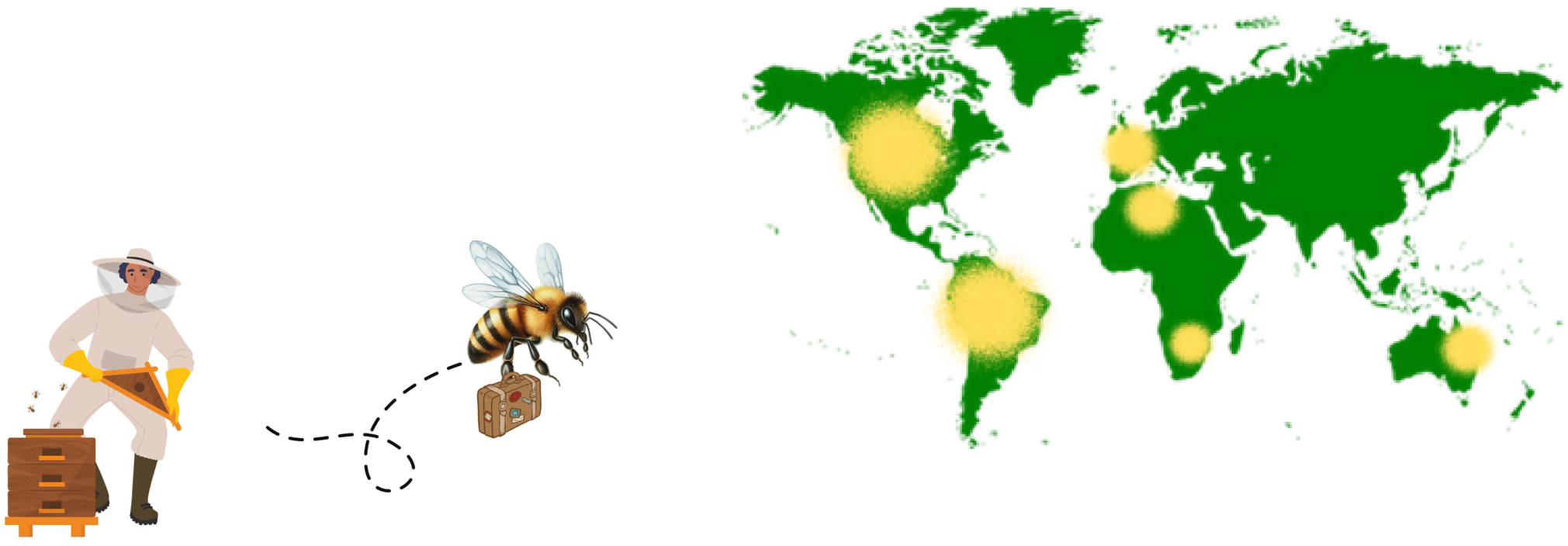

Verjetno je najbolj komercialno porazdeljena od vseh čebel in se je izkazala za prilagodljivo večini podnebja od subtropskih do hladnih zmernih, manj je uspešna v vlažnih tropskih regijah.

Italijanska čebela je endemična za celinski del Italije, južno od Alp in severno od Sicilije, kjer je preživela zadnjo ledeno dobo.

Da je nekaj endemično, pomeni da pripada točno določenemu kraju ali okolju in ga ni moč najti nikjer drugje.

Posebnosti v zunanjem izgledu

- Trebuh ima rjave in rumene trakove.
- Njihova telesa so manjša in njihove dlake so krajše kot pri temnejših čebeljih rasah.
- Dolžina jezika: 6,3 do 6,6 mm

Preletijo krajšo razdaljo za nektar kot kranjske čebele. Nagnjene so k nabiranju cvetnega nektarja namesto mane (mana je sladka vodna raztopina-medena rosa, ki jo izločajo listne uši, kaparji in škržati ali pa je izloček iz živih delov rastlin.)

Nabirajo veliko medu, odlično gradijo nove satove, majhna nagnjenost k rojenju (rojenje čebel je naravno razmnoževanje čebeljih družin. Pri tem se družina razdeli na dva dela. En del ostane v panju, drugi del pa ga zapusti) , uporabljajo malo propolisa (propolis ali zadelavina je smolast čebelji proizvod).

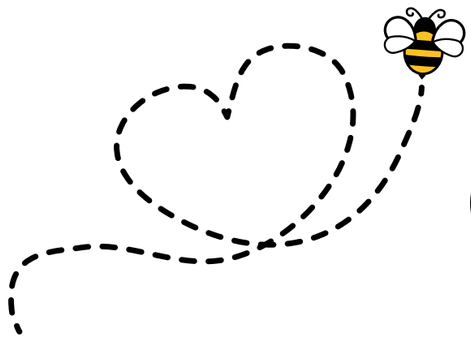

Ceni se po nežnem značaju, visoki plodnosti matice (do 3000 jajčec na dan), veliki produktivnosti.

Nizka odpornost proti mrazu in težave pri prenašanju dolge zime. Bolj primerne so za tople dežele z dolgo sezono in kratkimi, toplimi zimami.

AFRIŠKA ČEBELA

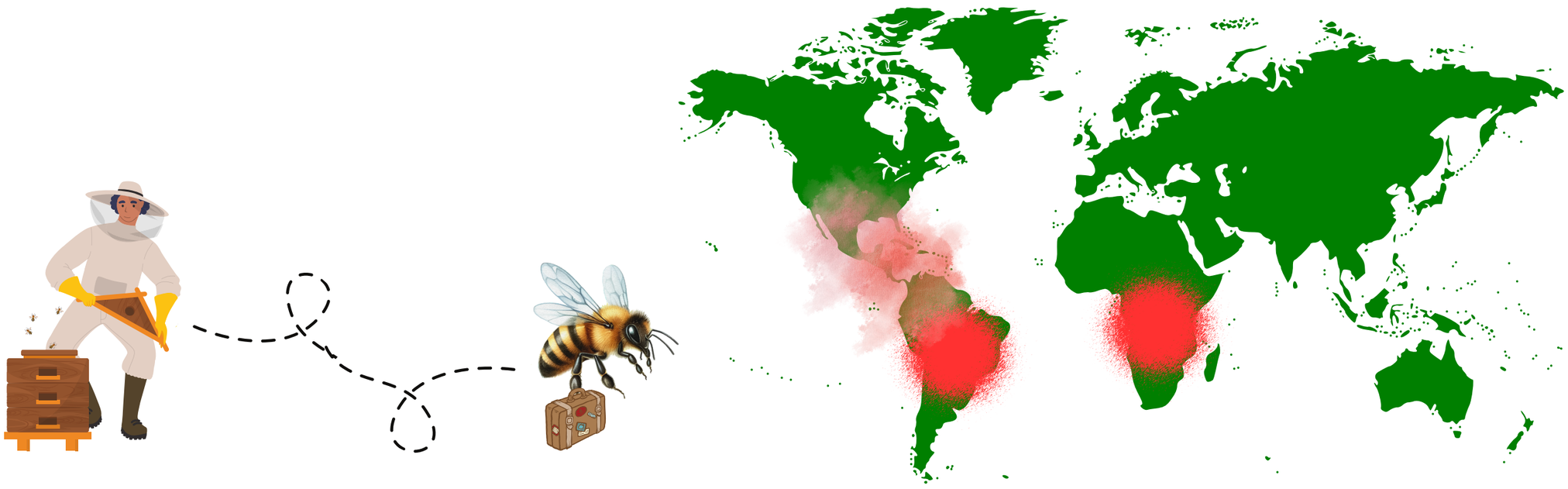

V 1950-ih je A. m. scutellata prispela v Brazilijo z namenom izboljšanja pridelave medu. Po izpustitvi iz karantene se je razmnoževala in križala z evropskimi čebelami.
Zaradi agresivnosti in velikih razlik v vedenju ni bila ravno zaželena v ameriških čebelnjakih — pogostejše rojitev in težavnost pri obvladovanju delajo izziv za čebelarje.

Afriška čebela je verjetno avtohtona podvrsta za osrednjo, južno in vzhodno Afriko — razvila se je brez ljudskega prenašanja in je prilagojena lokalnim razmeram.

Čebelarji v domačem okolju pogosto ujamejo divje družine, namesto da bi jih vzrejali — uporabljene so tradicionalne metode, kot so lesen panj iz debla ali koža, ki jih postavijo v krošnje dreves, kamor čebele odlagajo satje.

Posebnosti v zunanjem izgledu

- Malo manjša od evropskih pasem
- Temnejša rjava, manj izrazite rumene črte
- Strup je enako močan kot pri evropskih čebelah

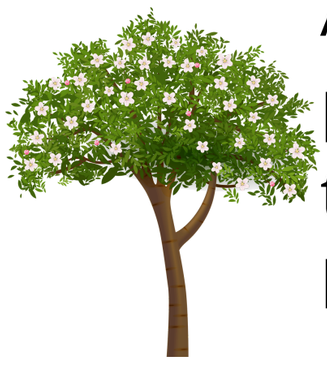

Afriške čebele so oportunistične nabiralke (se hitro prilagodi razmeram in izkoristi vsak vir hrane, ki je trenutno na voljo) - izkoristijo nektar, cvetni prah in, ko je na voljo, tudi mano. Prav ta prilagodljivost jim omogoča preživetje v raznolikih in pogosto nepredvidljivih afriških razmerah. Zelo pomembne za pridelke, kot so sončnice, kavčukovec, bombaž in različne sadne vrste.

Ker afriške čebele nabirajo nektar iz zelo širokega spektra rastlin, se med lahko močno razlikuje po okusu, barvi in aromi, tudi v istem letu.

Pogosto jih najdemo pod imenom čebele ubijalke.
Temeljna značilnost napada afriških čebel je, da se posamezniki v panju zlahka vključijo v agresijo. Lahko je na tisoče čebel, ki se prikažejo tarči, ki so jo določili. Zato gre običajno za zelo nevarne napade, ki lahko v nekaterih primerih postanejo usodni. Ne zaradi moči strupa, ampak količine.
Čebele so svoje žrtve sposobni preganjati več kot 400 metrov daleč. Marsikdo vidi, da jim skok v vodo lahko pomaga pri pobegu, vendar ni. Čebele so sposobne počakati, da oseba pride ven, da vdihne zrak in nato napadejo.

Afriška čebela (Apis mellifera scutellata) ni prilagojena na dolge, mrzle zime. Dobro prenaša tropsko in subtropsko podnebje, a se v zmernem pasu ustavi, ker daljše zime omejijo njeno širitev.

KAVKAŠKA ČEBELA

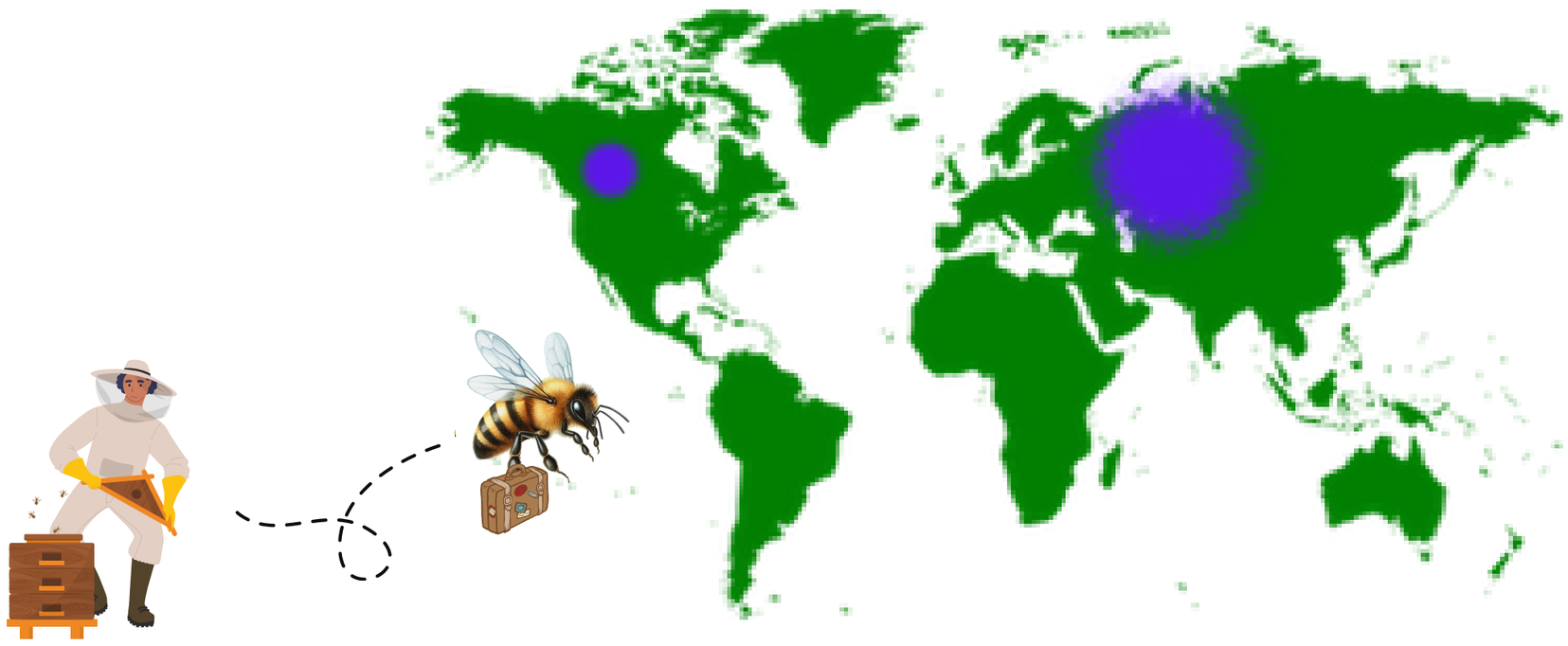

Avtohtona za območje Velikega Kavkaza, predvsem zahodni in centralni del Gruzije ter del Armenije.
Živi v območjih z goratim in vlažnim podnebjem.

Avtohtona vrsta je vrsta, ki naravno izvira in se razvija na določenem območju, brez človekove pomoči ali uvoza z drugih krajev.

V preteklosti so jo čebelarji uvažali v ZDA, kjer je bila priljubljena zaradi svojih mirnih lastnosti. Vendar pa je zaradi težav pri prezimovanju in občutljivosti na nekatere bolezni njena priljubljenost upadla.

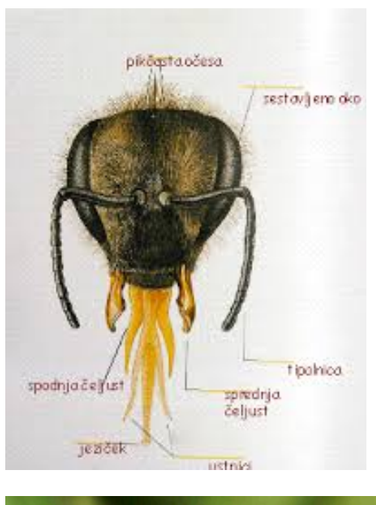

Posebnosti v zunanjem izgledu

Temno siva do skoraj črna, z rahlo svetlejšimi dlačicami na oprsju.
Rilček je v povprečju dolg 7,2 mm (eden najdaljših med medonosnimi čebelami).
Srednje velika, nekoliko robustnejša postava kot kranjska čebela.

Dolgi rilček jim omogoča dostop do nektarja iz cvetov z globokimi cvetnimi venčnimi cevmi velja za eno najboljših podvrst za opraševanje detelje.
Odlična nabiralka mane, cvetni prah nabira nekoliko manj intenzivno kot nekatere druge podvrste, a dovolj za dobro prehrano zalege.
Kavkaška čebela je znana po zelo veliki uporabi propolisa – z njim pogosto "zatesni" panj skoraj do pretiravanja, kar otežuje delo čebelarju, a dobro ščiti panj pred vlago in boleznimi.

Med je pogosto temnejši, ker prihaja iz mane ali rastlin z intenzivnim nektarjem. Ima bogato, polno aromo in pogosto nekoliko nižjo vsebnost sladkorja kot pri medu iz izključno cvetnega nektarja. Zelo je cenjen zaradi globokega, "zemeljskega" okusa.

Izredno mirna velja za eno najbolj krotkih čebeljih podvrst. Redko pika, kar je prednost pri delu z otroki ali v urbanih okoljih.

Odlično prenaša dolge, hladne zime. Zmožna preživeti z minimalnimi izgubami v razmerah, kjer so druge podvrste manj uspešne.

ZAKLJUČEK

Različne medonosne čebele nas opozarjajo na neizmerno biotsko raznovrstnost in prilagodljivost teh koristnih žuželk. Od neuklonljivo obrambnih afriških čebel, nežnih italijanskih in kranjske sivke, do specifičnih kavkaških in mogočne himalajske čebele – vsaka izmed njih bogati naš pogled na svet čebel in njihovo vlogo v ekosistemu.

Hkrati pa nam ponuja možnost, da otroke navdušujemo nad raziskovanje sveta tudi iz vidika živali - čebel. Pogosto so v otroški literaturi čebele obarvane rumeno, čeprav je naša kranjska sivka sive barve. Čebele po svetu pa so različnih barv in velikosti. Ob tem lahko spoznavamo države, kontinente, moč skupine, pomembnost posameznika, prilagajanje okolju in različnost okolja ter podnebja.

Naj navedem nekaj ciljev, ki jih ob tem sledimo:

1. Razumevanje narave in okolja
- Spoznavanje raznolikosti živih bitij: Otroci raziskujejo različne vrste čebel, njihove značilnosti in okolja, v katerih živijo.
- Razumevanje medsebojnih povezav v naravi: Razumevanje vloge čebel pri opraševanju in njihovem pomenu za ekosisteme.

2. Razvijanje spoštljivega odnosa do narave
- Spodbujanje odgovornega ravnanja z naravo: Otroci se učijo o pomenu varovanja čebel in njihovih habitatov.
- Povezovanje z okoljem: Obisk čebelnjakov ali sodelovanje s čebelarji za neposredno izkušnjo.

3. Spodbujanje radovednosti in raziskovanja
   - Spodbujanje raziskovalnega duha: Otroci postavljajo vprašanja, raziskujejo in iščejo odgovore o življenju čebel.
   - Uporaba različnih virov: Uporaba knjig, zgodb, pesmi in drugih virov za poglobitev znanja.

4. Razvijanje jezikovnih in komunikacijskih veščin
   - Učenje novih besed in izrazov: Otroke se spodbuja k uporabi strokovnih izrazov, povezanih s čebelami in naravo.
   - Izražanje misli in občutkov: Otroci pripovedujejo zgodbe, risbe ali pesmi o čebelah.

5. Spodbujanje ustvarjalnosti in umetniškega izraza
   - Ustvarjalne dejavnosti: Risanje, kiparjenje ali izdelava modelov čebel in njihovih habitatov.
   - Umetniški izrazi: Ples, drama ali petje pesmi o čebelah.

Viri

- Ellis, J. D., Ellishttps, A. (2022). *African Honey Bee, Africanized Honey Bee, Killer Bee, Apis mellifera scutellata Lepeletier* (Insecta: Hymenoptera: Apidae) ://edis.ifas.ufl.edu/publication/IN790.
- *Kranjska čebela*. URL: https://sl.wikipedia.org/wiki/Kranjska_%C4%8Debela, pridobljeno 15.8.2025.
- Fotografije Apis laboriosa. URL: https://www.inaturalist.org/taxa/574869-Apislaboriosa/browse_photos, pridobljene 15.8.2025.
- Kandel, R. (2025). *Apis Laboriosa: The Himalayan Pollinators from Nepal.* URL: https://www.pollinator.org/blog/apis-laboriosa.
- *Apis laboriosa*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Apis_laboriosa, pridobljeno 15.8.2025.
- Ellis J. D., Ellis, A. (2022). *African Honey Bee, Africanized Honey Bee, Killer Bee, Apis mellifera scutellata Lepeletier* (Insecta: Hymenoptera: Apidae). URL: https://edis.ifas.ufl.edu/publication/IN790 Africanized bee, URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Africanized_bee, pridobljeno 16.8.2025.
- *Italian bee*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Italian_bee, pridobljeno 15.8.2025.
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije (2025). *Kurikulum za vrtce*.

Tabela primerjav med čebelami

Lastnost	Kranjska sivka (Apis mellifera carnica)	Himalajska čebela (Apis mellifera himalayana)	Italijanska čebela (Apis mellifera ligustica)	Afriška čebela (Apis mellifera scutellata)	Kavkaška čebela (Apis mellifera caucasica)
Izvor	Slovenija, Avstrija, Dinarska regija	Himalaja (Nepal, Indija, Pakistan)	Italija, južno od Alpov	Vzhodna, osrednja in južna Afrika	Kavkaz (Gruzija, Armenija, Azerbejdžan)
Razširjenost	Široko po svetu, priljubljena v čebelarstvu	Omejena, predvsem v Himalaji	Ena najbolj razširjenih podvrst po svetu	Širša razširjenost v Afriki, uvožena v Ameriko	Uvožena v mnoge države zaradi specifičnih lastnosti
Barva telesa	Temno siva do rjava, zatemnjena	Temno rjava do skoraj črna	Svetlo rumena do zlata	Temno rjava, skoraj črna	Temno rjava do skoraj črna
Dolžina rilčka	6,5–6,7 mm	6,3–6,5 mm	6,3–6,6 mm	6,3–6,6 mm	7,0–7,3 mm
Opraševanje	Zelo učinkovita, dobro prilagojena za hladnejše podnebje	Prilagojena za visokogorska območja	Dobro prilagojena za topla podnebja	Visoka aktivnost, vendar manj učinkovita v hladnem podnebju	Zelo učinkovita, prilagojena za hladnejše podnebje
Lastnosti medu	Visoka kakovost, svetel, nektar iz cvetov, akacije, kostanja, mana smreke, hoje	Zelo kakovosten, znani tudi po "norem medu" (psychoactive honey) iz rododendrona	Visoka kakovost, svetel, nektar iz cvetov, akacije...	Kakovost medu variira, temnejši odtenek	Visoka kakovost, svetel, nektar iz trav, akacije
Posebnosti vedenja	Mirna, hitro prilagodi število delavk glede na razpoložljivost nektarja	Mirna, dobro prilagojena za gorska območja	Mirna, zelo produktivna	Agresivna, hitro reagira na dražljaje	Mirna, zelo produktivna
Zimovanje	Dobre sposobnosti prezimovanja, varčna pri porabi hrane	preselijo v gozdna tla in živijo pod skalami ali na dnu dreves	Slabše sposobnosti prezimovanja, potrebuje zaščito	Slabe sposobnosti prezimovanja, potrebuje zaščito	Dobre sposobnosti prezimovanja, varčna pri porabi hrane

PIŠE: NINA ILIČ

Apipedagogika®: segmenti apiterapija, Pravila lepega vedenja v bližini čebel & varstvo okolja

Segmenti apiterapija, Pravila lepega vedenja v bližini čebel in varstvo okolja so rdeča nit v tem strokovnem gradivu predstavljenih dejavnosti za otroke.

Podrobno so obrazloženi v že obstoječih strokovnih gradivih, ki so predstavljeni v povezavi KNJIŽNICA v spodnjem desnem robu.

Bralec pa si lahko pomaga tudi z javno objavljenim e-gradivom, dostopnim TUKAJ.

Vzgoja otrok za spoštljiv in varen odnos do narave vključuje tudi učenje pravil vedenja v bližini čebel. Ker se otroci v predšolskem obdobju nahajajo na različnih stopnjah kognitivnega, socialnega in čustvenega razvoja, od njih ne moremo pričakovati enakega razumevanja in odzivanja na okoljske dražljaje. Zato je ključnega pomena, da pravila uvajamo postopno, sistematično in v skladu z razvojnimi značilnostmi posameznih starostnih skupin.

KNJIŽNICA

PRISTOPI K UVAJANJU PRAVIL VEDENJA V BLIŽINI ČEBEL PO STAROSTNIH OBDOBJIH

OTROCI, STARI OD 1 DO 2 LET

V zgodnjem obdobju otrok še nima razvite sposobnosti razumevanja vzročnih povezav in pravil v abstraktni obliki. Zato se pri najmlajših osredotočamo predvsem na ustvarjanje pozitivnih čustvenih izkušenj ob srečanju z naravo, vključno s čebelami.

Pedagoški poudarki:

- prepoznanje čebel na travniku v spremstvu odraslega;
- uporaba preprostih izrazov (npr. »samo gledamo«);
- usmerjanje pozornosti na vedenje čebele;
- vzpostavljanje občutka mirnosti v prisotnosti žuželk.

OTROCI, STARI OD 3 DO 4 LET

Sposobnost prepoznavanja enostavnih pravil. Veliko ponavljanja. Pedagoški poudarki:

- prepozna čebelnjak, spozna smer iz katere se mu približuje, roke mirne prekrižane na prsih, tišina, pripre oči;
- vključevanje otrok v opazovanje ob panjih.

OTROCI, STARI OD 5 DO 6 LET

Razumejo vzročno-posledične povezave.

Pedagoški poudarki:

- aktivno vključevanje otrok v oblikovanje dogovorov o vedenju (npr. z uporabo miselnih vzorcev, plakatov, NTC);
- izvajanje iger vlog in gibalnih dejavnosti, ki spodbujajo razumevanje vedenja čebel;
- obisk čebelarja z ustrezno pripravo in refleksijo.

UVAJANJE VSEBIN O VARSTVU OKOLJA IN APITERAPIJI V PREDŠOLSKEM OBDOBJU

OTROCI, STARI OD 1 DO 3 LET

Osredotočamo se na spodbujanje čutnega in čustvenega stika z naravo ter vzpostavljanje osnovnih navad, ki vodijo k skrbi za okolje. Ključno je, da otrok naravo doživlja kot prijetno, varno in zanimivo.

Pedagoški poudarki:

- vsakodnevni sprehodi v naravi in raziskovanje naravnih materialov (kamenčki, listje, zemlja, čebelji pridelki);
- vključevanje v preproste dejavnosti, kot je pospravljanje igrač, ugašanje luči, varčevanje z vodo;
- uporaba naravnih materialov za igro (tudi čebelji pridelki) in spoznavanje apiterapevtskih storitev.

OTROCI, STARI OD 3 DO 4 LET

prepoznavajo preproste vzročne povezave in zmorejo sodelovati pri osnovnih nalogah, ki spodbujajo skrb za okolje. Pedagoški poudarki:

- ločevanje odpadkov s pomočjo barvno označenih košev in slikovnih oznak;
- dejavnosti ponovne uporabe in podaljšanje uporabe z ustrezno higieno;
- enostavni pogovori, sodelovanje v apiterapevtskih storitvah;
- sajenje rastlin in skrb zanje, izdelava preprostih apiterapevtskih izdelkov.

OTROCI, STARI OD 4 DO 6 LET

Razumejo okoljske pojave in posledice dejanj človeka. Spodbujamo k aktivnemu sodelovanju, samoiniciativnosti ter odgovornosti do narave in skupnosti. Pedagoški poudarki:

- razumevanje pojmov onesnaževanje, recikliranje, ohranjanje narave);
- opazovanje sprememb v naravi in beleženje;
- navade sonaravnega življenja, api-delavnice in sodelovanje v apiterapevtskih storitvah.

Serotonin, sodelovanje in pripadnost

Razvojno procesni pristop v apiterapiji za otroke (značilen za Apipedagogiko) v skupinskih dejavnostih, še posebej tistih, ki vključujejo gibanje, ustvarjalnost in sodelovanje, se v človeškem organizmu sproščajo nevrokemična snov serotonin, ki ima pomembno vlogo pri občutenju sreče, varnosti in povezanosti. Otroci in učenci, ki iz različnih razlogov (čustvenih, nevroloških, socialnih) ne zmorejo začutiti teh pozitivnih učinkov sodelovanja, pogosto težje razvijajo občutek pripadnosti, kar lahko vodi v umik, negativno vedenje ali občutek izključenosti.

Zato je naša naloga, da s pomočjo strukturiranih, vključujočih in varnih učnih izkušenj gradimo priložnosti za izgradnjo skupnosti, kjer ima vsak otrok priložnost prispevati, se povezati in doživeti pozitivno sodelovalno izkušnjo. Izkustveno učenje v tem kontekstu ni le didaktična metoda, temveč orodje socialnega vključevanja in osebnostnega razvoja.

Občutek pripradnosti in varnosti je kvalitetna podlaga za vzpostavljanje načinov, kako pomiriti samega sebe, pa tudi za čustveno ravnotežje.(4)

UČNI OKVIR: Povezovanje znanja z občutki in pripadnostjo
Cilj: Krepitev socialne povezanosti, izražanje pripadnosti, razumevanje sodelovanja. Vprašanja za otroke po pustolovščini:

- Kako vemo, da smo ekipa?
- Kaj nam je danes pomagalo, da smo bili pogumni?
- Kako veš, da si del skupine?
- Kaj te razveseli pri prijateljih?
- Kdaj si najbolj začutil/a, da si pomemben/na za druge?

(4) Greenspan, S. I., 2008, str. 96.

PIŠE: TADEJA KOSEC OSTANEK

S pravljico Ekrams se učimo pravil lepega vedenja v bližini čebel

V tem priročniku so načrtovane pedagoške dejavnosti, ki otrokom omogčajo, da na zabaven in poučen način spoznavajo svet čebel in pomembnost njihovega ohranjanja. Največji poudarek je na osvajanju Pravil lepega vedenja v bližini čebel. Dejavnosti vključujejo različne ustvarjalne in pedagoške aktivnosti, ki otrokom omogočajo boljše razumevanje čebel in njihovega pomena v naravi.

Skozi zgodbi *Ekrams* ter *Ptiček in čarobno mazilo* otroci spoznavajo vsebino pravljice in sodelujejo pri obnavljanju in diskusiji. Sočasno razvijajo izrazne spretnosti in bogatijo besedni zaklad.

Izdelava mazila Ekrams je praktična dejavnost, pri kateri sodelujejo vsi otroci in si izdelajo svoje mazilo. Pri tem se seznanjajo s sestavinami, ki simbolizirajo skrb za zdravje, naravo in čebele.

Ples čebel je zabaven in poučen proces, ob katerem otroci posnemajo gibanje in ples čebel. Ta vidik je pomemben tudi za razvijanje medkulturne strpnosti, socialnih veščin ter neverbalno komuniciranje.

Socialna igra *Umirjena čebela* je igra, ki otrokom pomaga razvijati veščine sodelovanja in pomirjanja v stresnih situacijah, saj morajo biti pozorni in umirjeni, podobno kot čebele, ki se odzivajo na dražljaje iz okolja.

Otroke med dejavnostmi spodbujamo k sodelovanju ter jim skozi dejavnosti predstavljamo pomen čebel za naše življenje in pomembnost njihovega ohranjanja. V bližini čebel je izjemno pomembno, da se ravnamo po pravilih lepega vedenja, saj čebele niso le dragocene opraševalke, temveč tudi indikatorji zdravega okolja, so zaščitene živali, ki potrebujejo našo spoštljivost in obzirnost. Pravila lepega vedenja v bližini čebel vključujejo tiho in umirjeno gibanje, izogibanje hitrim in nenadnim gibom ter spoštovanje varnostne razdalje, ki omogoča čebelam nemoteno opravljanje njihovih nalog. V trajnostni vzgoji na apipedagoški način torej izpostavljamo dejstvo, da čebele spoštujemo zato, ker je tako prav, ne zato, da ne bi bili pičeni. Poleg tega je razdalja, na kateri se čebele še ne počutijo ogrožene, odličen pripomoček za ozaveščanje osebnega prostora, ki ga potrebujemo tudi ljudje.

Vloga čebel v naravi

Čebele so ena izmed najbolj pomembnih in hkrati najpogosteje prezrtih živali v našem okolju. Njihova vloga v naravi je ključna, saj ima velik pomen kot opraševalka sadnega drevja in nekaterih poljščin ter drugega cvetja. Brez čebel bi bila naša ekosistema in pridelava hrane ogrožena, kar bi imelo dolgoročne posledice za našo prehransko varnost. A kljub svoji izjemni vlogi, čebele pogosto ostanejo spregledane, medtem ko se mnogi izmed nas ob njihovi bližini odzivamo s strahom ali zaskrbljenostjo.

Prevečkrat smo priča napačnemu ravnanju z čebelami, ki lahko privede do napadov in poškodb, bodisi pri nas bodisi pri čebelah. To se pogosto zgodi zaradi hitrih, nenadnih gibov, strahu ali pomanjkanja spoštovanja do teh živali. Ključno je, da razumemo, da čebele niso agresivne (velja za kranjsko sivko), ampak mirne in da njihova naloga ni ogrožati ljudi, temveč izvajati pomembno delo opraševanja. Z upoštevanjem osnovnih pravil obnašanja v njihovi bližini lahko preprečimo nesreče in hkrati pripomoremo k ohranjanju teh koristnih žuželk.

Pomembno je, da otroke in starše že v predšolskem obdobju ozaveščamo o pomembnosti čebel za naše življenje in jih naučiti, kako sobivati z njimi. S pravilnim postopanjem lahko zmanjšamo tveganje za nezaželene izkušnje z njimi ter zmanjšamo stres, ki ga nenadni gibi ali glasni zvoki povzročijo čebelah. S tem poskrbimo za svojo varnosti in varnost čebel. Ob tem pomembno prispevamo k ohranjanju narave, ki je zaradi podnebnih sprememb, izgube habitatov in uporabe pesticidov že dolgo v nevarnosti.

S pustolovskim doživetjem in dejavnostmi otrokom predstavimo in skupaj z njimi raziskujemo življenjsko situacijo, odgovornost, medsebojno pomoč ter aktivno vlogo v reševanju problema. Otroci prepoznajo pomembnost teh žuželk, rastlin in sodelovanja v našem vsakdanjem življenju. Pristop se osredotoča na izobraževalne pristope za otroke in odrasle, saj je spoznavanje teh vrednot temelj za trajnostno sožitje z naravo in soljudmi. Skozi pripravljene dejavnosti te Ekrams pustolovščine spoznamo, kako lahko že z osnovnimi navadami, kot so primerno vedenje, izogibanje hitrim gibom in spoštovanje naravnih habitatov, pomembno prispevamo k varnosti ljudi in okolja ter zaščiti čebel.

Ob tem raziskujemo, na kakšen način vzgajati mlajše generacije, da razvijejo spoštljiv odnos do čebel,do narave, do soljudi, ter jih

vključimo v preproste aktivnosti, ki krepijo njihovo zavedanje o pomembnosti teh vrednot. Z osveščanjem in pravilnim ravnanjem lahko ustvarimo okolje, kjer čebele in ljudje sobivamo v sožitju z naravo, kar pripomore k ohranjanju naravnega ravnovesja, ki je danes bolj kot kdaj koli prej ogroženo.

Mateja Jezernik, Maruša Koren,
Simona Plešic

EKRAMŠ PUSTOLOVSCINA ZA NAJMLAJŠE (1-2)

Didaktična priporočila

Pedagoška priprava

VZGOJITELJICE IZ VRTCEV:
Vrtec Pedenjped Ljubljana, OŠ Vransko-Tabor, OE Vrtec Tabor, Vrtec Hansa Christiana Andersena Ljubljana

LETNI ČAS IZVEDBE: Zima

METODE: Igra, raziskovanje, eksperiment, demonstracija, razlaga, izkustveno učenje

OBLIKA DELA: Skupna, individualna

PODROČJE DEJAVNOSTI: Jezik, narava, umetnost, matematika, družba

SREDSTVA (pripomočki): Propolis v steklenički, smiljevo olje v steklenički, kostanjev med, kokosovo olje, kokosov oreh, slike sivke, smilja, palme; čebelarski klobuk za otroke, paravan s čebelnjakom, zvočnik, tunel, lutke čebel

CILJI: Otrok raziskuje naravne snovi, spoznava njih izvor in pomen za ljudi, razvija pozitiven odnos do narave in trajnostne rabe, pomen čebelarstva, pravila lepega v bližini čebel ter razvija spoštovanje do dela ljudi in naravne dediščine.

MOTIVACIJA IN UVODNA DEJAVNOST:

pravljica EKRAMS

PODROČJE DEJAVNOSTI:

JEZIK

NARAVA

Slikanica

Slikanica Ekrams je namenjena otrokom od 5 - 10 let, zato je v snovanju dejavnosti potrebna prilagoditev - uporaba ilustracij oziroma kamišibaja Ekrams.

Aktivnost vzgojiteljic

Preko ilustracij iz knjige doživeto predstavi pravljico Ekrams

Aktivnost otrok

Poslušanje in doživljanje pravljice Ekrams

Operativni cilji

- Otrok posluša in razume zgodbo, jo povezuje z lastnimi izkušnjami ter ob tem bogati besedišče in razvija sposobnost pripovedovanja.
- Otrok se uči aktivnega poslušanja, prepoznavanja zaporedja dogodkov in izražanja čustev ter misli na njemu primeren način
- Otrok spoznava, kako lahko ljudje skrbijo drug za drugega v vsakdanjih situacijah, ter razvija občutek sočutja in medsebojne pomoči

PRVA DEJAVNOST:

zimski obisk pri čebelah

PODROČJE DEJAVNOSTI:

GIBANJE

NARAVA

Čebele pozimi

Čebele so pozimi ves čas v gruči v panju, ne izletavajo, se jih pa ob pravilnem in odgovornem pristopu lahko sliši, kako umirjeno in tiho brenčijo. Neprecenljiva in najvarnejša izkušnja za najmlajše.

Aktivnost vzgojiteljic

Pripravi prostor in sredstva. Motivira in demonstrira. Ob čebelnjaku tiho pojasni pravila lepega vedenja v bližini čebel: ob čebelnjaku smo tiho. Čebel se ne dotikamo. Ob tem s prstom ene roke izvaja tihi pssst na svojih ustnicah, drugo roko očitno pospravi v svoje naročje (objame svoj trebuh).

Aktivnost otrok

Posluša in sledi vzgojitelju. Z eno roko naredi tihi psst, z drugo roko objame svoj trebušček. V tem položaju posluša zvok čebel. Lutke čebel pred čebelnjakom samo opazuje. Za paravanom na mizi vidi propolis in med, ju senzorično preizkuša. Vzamejo kozarec medu in stekleničko propolisa.

Operativni cilji

- Otrok spoznava in upošteva osnovna pravila obnašanja v različnih okoljih ter razume, da pravila prispevajo k varnosti in dobremu počutju vseh
- Otrok razvija spoštovanje do dela ljudi v lokalnem okolju (čebelar, apiterapevt) ter spoznava pomen čebel za življenje ljudi in naravo
- Otrok spoznava, da med in propolis izvirata od čebel, spoznava njuno apiterapevtsko rabo, razvija odgovoren odnos do živih bitij ter se uči, da moramo pri opazovanju živali ravnati mirno in spoštljivo

DRUGA DEJAVNOST:

Čutna pot na travniku

PODROČJE DEJAVNOSTI:

GIBANJE

NARAVA

korist za kognicijo

Senzorna integracija, ki aktivira organ za ravnotežje je potrjeno eden najboljših pristopov za motorni in kognitivni razvoj.

Aktivnost vzgojiteljic

Pripravi prostor in sredstva.
Vodi otroke po čutni poti na travniku. Na koncu poti jih čaka čutilno zaznavanje - vonj smilja (rastlina v lončku, zraven smiljev macerat v steklenčki).

Aktivnost otrok

Sledi vzgojitelju in bos stopa po čutni poti. Pazi, da ne pohodi rožic. Spozna rastlino smilj in jo vonja, se je dotika, jo opazuje. Vzame stekleničko Smilja, ki jo uporabi v mazilu.

Operativni cilji

- Otrok raziskuje naravne materiale z vsemi čuti (vid, voh, tip) in prepoznava njihove značilnosti, kot so barva, vonj in oblika
- Otrok spoznava, da iz rastlin lahko pridobimo izdelke (npr. smiljevo olje) ter se uči pomena trajnostne rabe naravnih virov
- Otrok se giblje bos po različnih podlagah in ob tem krepi gibalne spretnosti ter zaznava razlike v strukturi in občutku tal

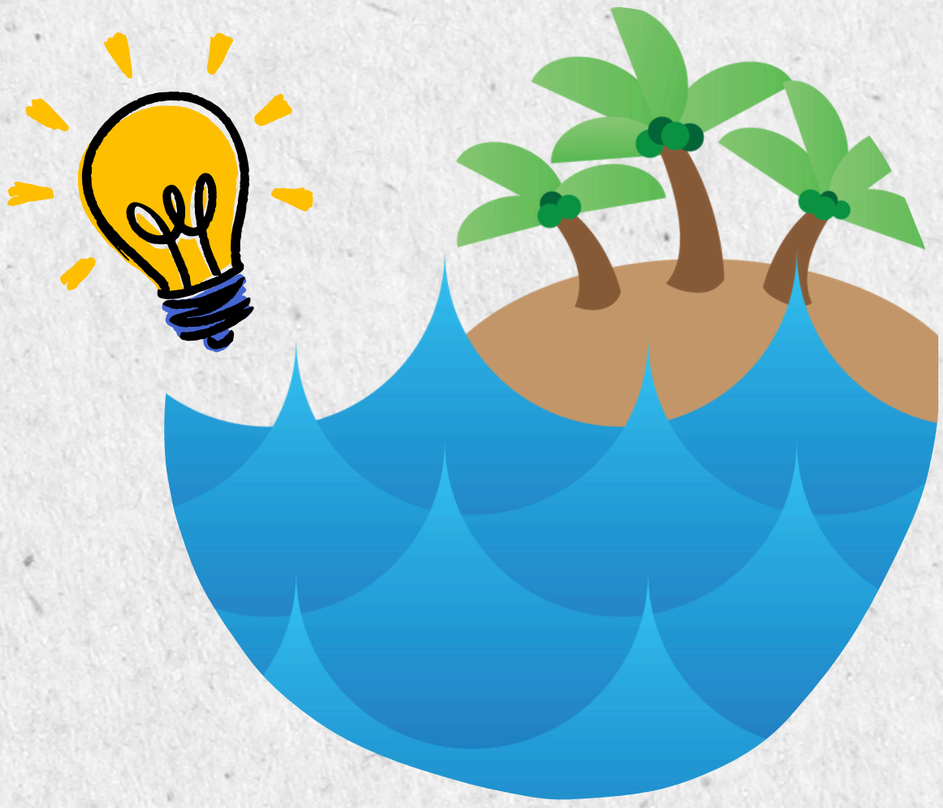

TRETJA DEJAVNOST:

izlet na indonezijski otok

PODROČJE DEJAVNOSTI:

GIBANJE

NARAVA

Domišljija

Domišljijske igre spodbujajo ustvarjalnost, omogočajo simbolno mišljenje in reševanje problemov, kar prispeva k njihovemu kognitivnemu in čustvenemu razvoju

Aktivnost vzgojiteljic

Pripravi prostor in sredstva – tunel, veliko sliko palm, koksovi orehi, lupine in odprt kokos za okušanje (v lupini narezani zelo drobni koščki, ki jih deli). Vodi otroke na potep do kokosove palme.

Aktivnost otrok

Se splazijo skozi tunel, preplezajo oviro, hodijo po klopi in si ogledajo sliko palme. Na mizi otipajo lupino kokosa in se poigrajo s kokosovim oljem. Otipajo, povohajo in lahko tudi okusijo kokos.

Operativni cilji

- Otrok premaguje različne gibalne izzive (plazenje skozi tunel, hoja po klopi) ter ob tem krepi koordinacijo, ravnotežje in telesno moč
- Otrok razvija vztrajnost in načrtuje svoje gibalne poti v skladu z nalogami poligona. spoznava, da nekatere rastline ne rastejo v našem okolju.
- Otrok raziskuje naravne materiale (kokos, kokosovo olje) z različnimi čutili – okuša, tipa, vonja – ter spoznava njihovo uporabo v vsakdanjem življenju
- Otrok razvija razumevanje, da ljudje po svetu živijo v različnih okoljih in uporabljajo različne naravne vire

Zaključek

Skupaj izdelamo mazilo iz sestavin, ki smo jih nabrali skozi dogodivščino. Ob tem pazimo, da sestavine niso v prevelikih kozarcih/stekleničkah, da jih otroci lahko primejo in (ob naši pomoči) zlijejo v večjo posodo.

Posodice z mazilom Ekrams morajo biti ustrezno označene (avtorske pravice):

- ime mazila = Ekrams,
- logotip APIS RETIS,
- logotip vrtca,
- navodila za uporabo mazila Ekrams.

Ob odhodu domov je priporočljivo, da staršem ponosno pokažejo uspeh (izdelek) svoje prve pustolovščine.

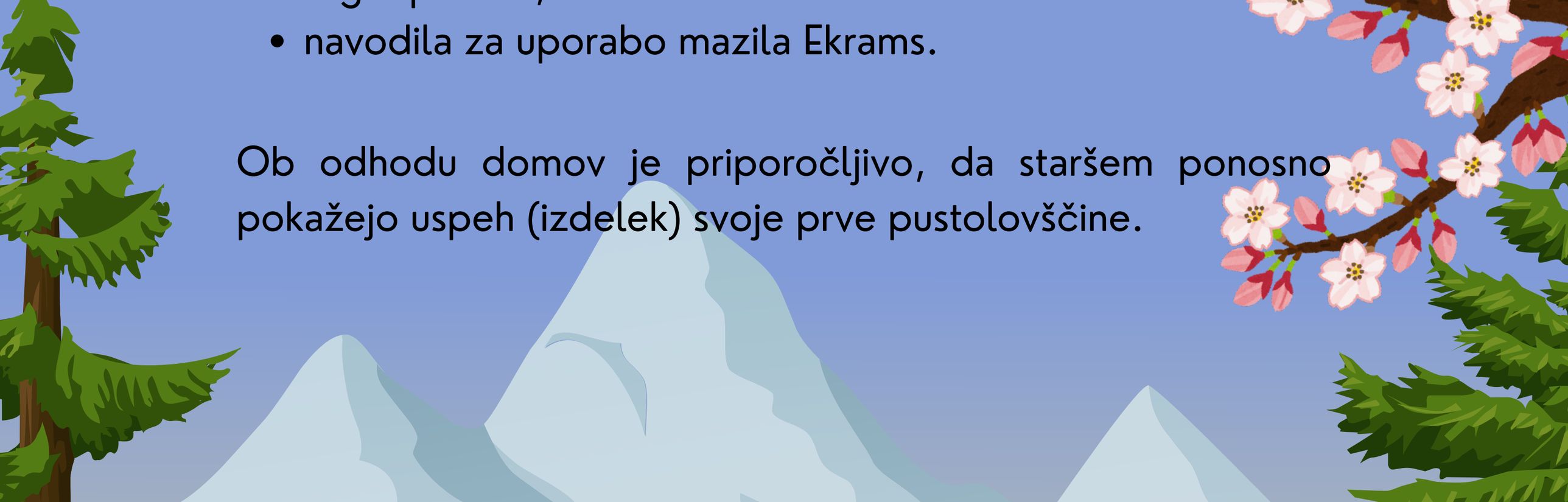

Barbara Kopina, Tadeja Kosec Ostanek,
Kristina Radovanovič, Petra Rus

Ptiček in čarobno mazilo Ekrams (2-3)

Didaktična priporočila

SODELUJOČI VRTCI: Vrtec Ledina, Osnovna šola Stopice

LETNI ČAS: pomlad

METODE: Opazovanje, demonstracije, igre, raziskovanje

OBLIKA DELA: Skupna, skupinska, individualna

PODROČJE DEJAVNOSTI: Gibanje, jezik, matematika, družba, narava

SREDSTVA (pripomočki): Slike, sestavine za pripravo mazila, barvice, slikovno gradivo za pravljico Ptiček in čarobno mazilo, pravljica Ekrams, pesem »Zum, zum, zum«, posnetki brenčanja čebel.

GLOBALNI CILJI:
• Spoštovanje narave in njenega ravnovesja.
• Razumevanje življenjskega cikla čebel in njihovega pomembnega dela.
• Razvijanje sposobnosti za obvladovanje telesne govorice in gibanja.
• Razvrščanje slik cvetlic po eni ali več lastnostih.
• Otrok razvija jezikovno zmožnost v različnih funkcijah in položajih ob vsakodnevnih dejavnostih in v različnih socialnih situacijah.
• Otrok sodeluje v socialni igri in upošteva pravila.

Pravljica Ptiček in čarobno mazilo

Skupina otrok iz skupine HRUŠKA se je nekega sončnega jutra odpravila na raziskovanje bližnjega gozda. Opazovali so gozdna tla, spreminjanje narave in poslušali zvoke ptičev v krošnjah dreves. Med raziskovanjem je eden izmed otrok na vrhu stare hrastove krošnje opazil nekaj nenavadnega. Bila je gozdna vila – drobna in sijoča postava, ki jih je tiho klicala na pomoč.
Otroci so se približali in vprašali, kaj se je zgodilo. Vila, zaskrbljena in žalostna, jim je zaupala svojo težavo. Njena najboljša prijateljica, mala ptica iz dežele Brenčarije, je poškodovana in ne more leteti. Ptiček ji je zaupal skrivnostni recept za mazilo, ki bi ga lahko ozdravilo, a vila sama ne zmore zbrati vseh sestavin. Otroci so pogumno ponudili pomoč.

Vila jih je opozorila, da bo naloga zahtevna, saj bodo morali obiskati tri pravljična mesta, kjer bodo pridobili (štejemo s prsti):

1. Kokosovo olje v deželi Brenčariji.
2. Dišeče cvetlice smilja na skrivnostnem otoku.
3. Med in propolis pri čebelici Barbari in njeni družini.

Otroci so se z navdušenjem podali na pot.

ISKANJE KOKOSOVEGA OLJA
Pot jih je vodila skozi cvetoče travnike in barvite gozdove, vse do dežele Brenčarije, kjer rastejo mogočna drevesa, na katerih zorijo kokosi. Ko so prišli v gozd, so jih pričakale razposajene opice. Radovedno so jih vprašale, kaj jih je pripeljalo tja. Otroci so jim pojasnili, da potrebujejo kokosovo olje za pripravo zdravilnega mazila.

Opice so bile pripravljene pomagati, vendar so otroke opozorile, da morajo vzeti le toliko kokosov, kolikor jih potrebujejo – narava ima omejene vire, ki jih moramo spoštovati. Skupaj so nabrali zrele kokose, jih odprli in iztisnili dragoceno olje. S stekleničko kokosovega olja so se poslovili od opic in nadaljevali pot.

SMILJEVE CVETLICE NA SKRIVNOSTNEM OTOKU

Ko so prispeli na skrivnostni otok, so jih prevzela dišeča rumena pobočja, posuta s smiljem. Med cvetovi so zagledali starko, ki je nabirala smilj v veliko košaro. Otroci so jo vprašali, zakaj nabira te cvetlice. Starka jim je razložila, da iz njih pridobiva smiljevo olje, ki zdravi rane in celi brazgotine.

Otroci so ji z veseljem ponudili pomoč pri nabiranju cvetov. Ko so končali, jim je starka razkrila skrivnost destiliranja olja in jim podarila stekleničko smiljevega olja. Z nasmehi in toplimi besedami so se poslovili ter se vrnili k vili.

OBISK PRI ČEBELICI BARBARI

Naslednja postaja je bil čebelnjak čebelice Barbare, ki so jo otroci že poznali iz prejšnjih obiskov. Ker so vedeli, kako pomembno je spoštovanje pravil obnašanja pri čebelnjaku, so se previdno približali. Čebelica Barbara jih je prijazno pozdravila in pohvalila za njihovo obzirnost.

Ko so ji povedali, da potrebujejo med in propolis za pripravo mazila, je Barbara brez oklevanja ponudila pomoč. Otrokom je razložila, kako čebelice pridelujejo te dragocene snovi, in jim podarila lonček medu ter propolisa.

Zadovoljni in polni vtisov so se otroci vrnili k gozdni vili.

ZAKLJUČEK: PRIPRAVA ČAROBNEGA MAZILA

Ko so zbrali vse sestavine, so se otroci skupaj z vilo lotili priprave čarobnega mazila. Kokosovo olje, smiljevo olje, med in propolis so zmešali v gladko, dišečo kremo. Vila je mazilo odnesla poškodovanemu ptičku in ga previdno nanesla na njegovo krilo.

Po nekaj trenutkih je ptiček čudežno ozdravel! Razveseljen je povprašal, kdo mu je pomagal, da se jim lahko zahvali. Vila mu je povedala za skupino otrok, ki so ji nesebično pomagali. Ptiček je odletel do njih, jim zapel melodijo hvaležnosti in obljubil, da jih bo vedno varoval.

Otroci so se vrnili domov polni čudovitih spominov in ponosa, saj so z malimi dejanji naredili veliko razliko. Razvili so spoštovanje do narave in njenih čudes ter spoznali, kako pomembno je sodelovanje.

SPOROČILO ZGODBE:

Narava je polna zakladov, ki jih moramo varovati in spoštovati. S sodelovanjem, prijaznostjo in skrbjo lahko pomagamo ne samo drugim, temveč tudi sebi.

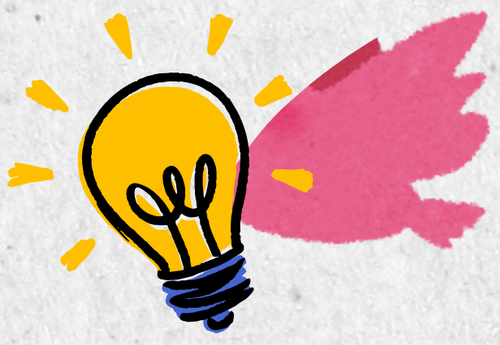

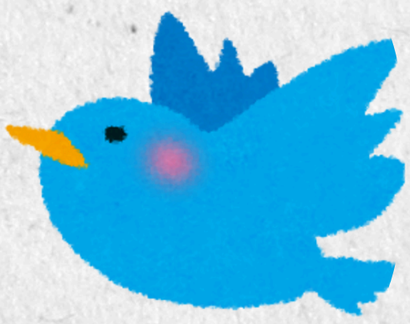

MOTIVACIJA IN UVODNA DEJAVNOST

predstavitev obeh zgodb

PODROČJE DEJAVNOSTI

JEZIK

DRUŽBA

Diskusija

Diskusija v pedagoškem procesu spodbuja razvoj kritičnega mišljenja, sposobnost izražanja lastnega mnenja ter poslušanja in razumevanja drugih.

Aktivnost vzgojiteljic

Otrokom s pomočjo slikovnega gradiva prebere pravljico Ekrams. Z otroki se pogovori o vsebini, skupaj obnovijo. Postavlja vprašanja o vsebini zgodbe. Predstavim še drugo zgodbo. Pogovorimo se o sestavinah za mazilo in o pravilih lepega vedenja v bližini čebel.

Aktivnost otrok

Poslušajo pravljici in sodelujejo pri diskusiji. Med seboj se dopolnjujejo in izmenjavajo mnenja. Ob slikovnem gradivu obnovijo. Spoznavajo sestavine, za izdelavo mazila Ekrams ter spoznavajo pravila, kako reagirati v bližini čebel.

Operativni cilj

Otrok razvija jezikovno zmožnost v različnih funkcijah in položajih ob vsakodnevnih dejavnostih in v različnih socialnih situacijah.

PRVA DEJAVNOST

izdelava mazila Ekrams

PODROČJE DEJAVNOSTI

NARAVA

JEZIK

Narava

Občutek povezanosti in stika z naravo je osnovna podpora, ki jo otroci potrebujejo za izgradnjo emocionalne rezistence, ki je podlaga za preprečevanje duševnih stisk v adolescenci.

Aktivnost vzgojiteljic

Otrokom predstavi in ponudi sestavine, ki jih potrebujejo za izdelavo mazila. Otroke povabi k pripravi prostora, postavlja vprašanja o tem, kaj vonjajo, okušajo, tipajo. Otroke spodbuja k izdelavi lastnega mazila, k okušanju in sodelovanju v diskusiji.

Aktivnost otrok

Otroci spoznajo sestavine za izdelavo mazila. Sodelujejo pri pripravi prostora , sestavin, pripomočkov ter nato pri pospravljanju in čiščenju. Vonjajo, okušajo, tipajo. Dodajanju in odmerjajo sestavinen. Podajo spoznanja, mnenja, komentarje.

Operativni cilj

Spoštovanje narave in njenega ravnovesja.

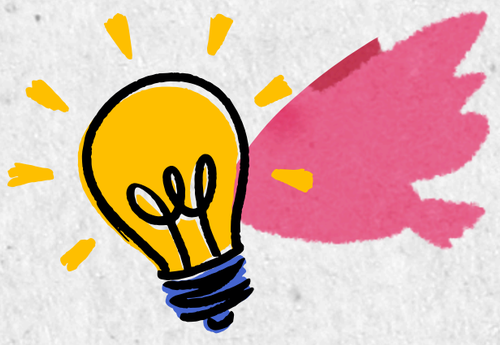

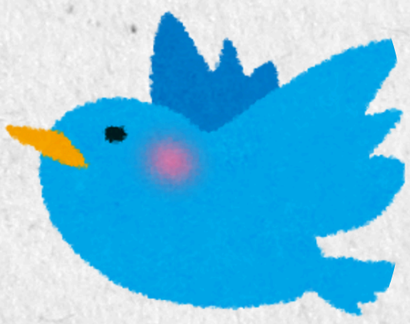

DRUGA DEJAVNOST

ples čebel

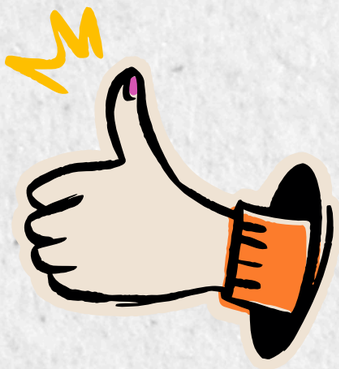

PODROČJE DEJAVNOSTI

GIBANJE

UMETNOST

Ples

Ples spodbuja telesno koordinacijo, ritem, izražanje čustev in ustvarjalnost. Hkrati krepi samozavest, socialne veščine in povezanost z lastnim telesom.

Aktivnost vzgojiteljic

Z otroki se pogovori o pravilih lepega vedenja v bližini čebel. Z gibalnim uprizarjanjem jih povabi k sodelovanju in posnemanju gibanja. Z izborom glasbe jih motivira k sodelovanju. Skupaj z otroki ponovi gibe in načine odmika od čebelnjaka.

Aktivnost otrok

Otroci imitirajo ples čebel, s čimer se naučijo, kako čebele komunicirajo med seboj. S tem spoznajo, kako pomembno je, da se v njihovi bližini obnašamo mirno. Ob poslušanju glasbe in opazovanju posnemajo gibe in utrjujejo pravilni način odmika v primeru nevarnosti.

Operativni cilj

Razvijanje sposobnosti za obvladovanje telesne govorice in gibanja

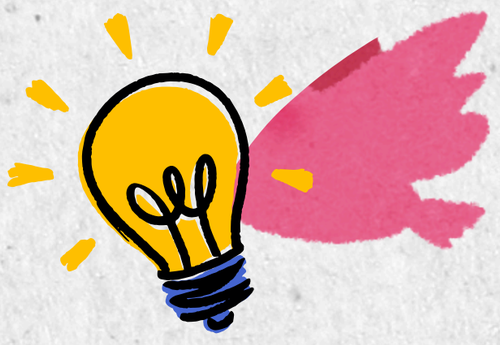

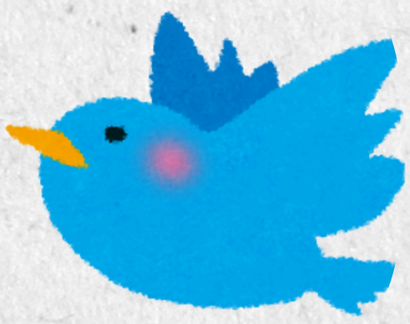

TRETJA DEJAVNOST

iskanje čebeljih cvetov

PODROČJE DEJAVNOSTI

MATEMATIKA

NARAVA

Raziskovanje

Raziskovanje spodbuja otrokovo radovednost in aktivno iskanje znanja, kar je ključno za razvoj kognitivnih sposobnosti. Ob tem pridobiva izkušnje z opazovanjem, postavljanjem vprašanj in reševanjem problemov

Aktivnost vzgojiteljic

Otroke odpelje na bližnji travnik na opazovanje in prepoznavanje medovitih rastlin. Pripravi jim slikovno gradivo za pomoč. Kasneje jim v igralnici pripravi materiale za izvedbo matematične dejavnosti razvrščanja rastlin po več lastnostih (barvi, velikosti, obliki).

Aktivnost otrok

Poiščejo cvetlice in spoznavajo, zakaj jih čebele obiskujejo ter kako se vesti, ko jih opazijo. Z opazovanjem in slikovnim gradivom poiščejo cvetlice na travniku, si med seboj pomagajo in izmenjavajo izkušnje. V igralnici spoznavajo načine razvrščanja in sodelujejo.

Operativni cilj

Razvrščanje slik cvetlic po eni ali več lastnostih

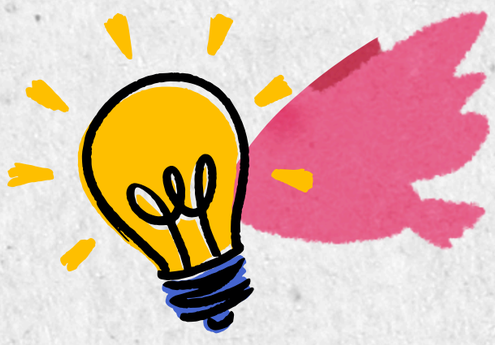

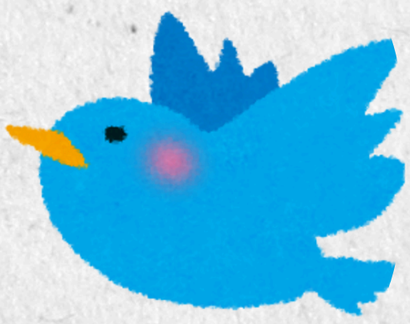

ČETRTA DEJAVNOST

socialna igra Umirjena čebela

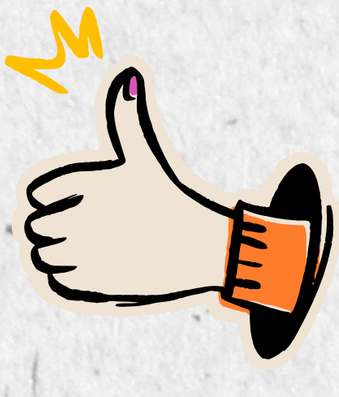

PODROČJE DEJAVNOSTI

DRUŽBA

NARAVA

Socialna igra

Socialna igra je ključna za razvoj otrokovega razumevanja družbenih odnosov, sodelovanja in empatije. V njej otrok v varnem okolju preizkuša socialne vloge, razvija komunikacijske spretnosti ter uči se reševanja konfliktov.

Aktivnost vzgojiteljic

Otrokom predstavi pravila in poda navodila za izvajanje igre. Pripravi zvočne posnetke brenčanja in otroke povabi k sodelovanju. Med igro otrokom podaja navodila za izvedbo igre. Med izvajanjem jih spodbuja in bodri.

Aktivnost otrok

Sodelujejo v igri, mirno hodijo po prostoru, kot čebele, ob poslušanju brenčanja čebeljih posnetkov. Ko naletijo na "oviro" (npr. na vzgojiteljevo roko), se obnašajo spoštljivo in mirno, brez hitrih gibov. Otroci poslušajo navodila in izvajajo dejavnost po predlogih.

Operativni cilj

Otrok sodeluje v socialni igri in upošteva pravila

Zaključek

Za zaključek otroci nova spoznanja, izkušnje, doživetja narišejo v svoje zvezke. Pri tem uporabijo različne tehnike in materiale: risanje z barvicami in flomastri, lepljenje, rezanje. Ob njihovih izdelkih se nato kasneje skupaj pogovorimo.

POTOVANJE NA ČAROBNI OTOK (4–5)

Martina Bobek, Nina Cesarec,
Simona Pritržnik,
Barbara Zagruševcem, Irena Žuran

Didaktična priporočila

Domišljijska zgodba - doživetje za otroke

Nekega mrzlega zimskega dne nas je pošteno zazeblo. Brrr! Kaj pa, če bi se odpravili nekam na toplo? Usedemo se v krog in razmišljamo … Kam bi šli? In takrat – BINGO! Rodila se je iskriva ideja: odpravimo se na popotovanje na čarobni otok!

A vsako pravo potovanje potrebuje priprave. Kaj bomo vzeli s seboj? Skupaj razmišljamo in hitro pripravljamo nahrbtnike: klobuk, sončno kremo, pijačo, brisačo, hrano, prvo pomoč … in seveda skrivnostno škatlico, na kateri piše mazilo Ekrams.
"Kako bomo potovali?" vprašam.
Ideje kar letijo! Avto? Kolo? Helikopter? Ladja? Morda celo tovornjak? Vsako prevozno sredstvo tudi uprizorimo – se zibamo v čolnu, skačemo po džipu, ki nas premetava po kamenju, vrtimo nevidne pedale kolesa … In nato – končno! Pristanemo na čarobnem otoku!

S pustolovsko žilico raziskujemo otok in kmalu nas pot zanese v temno jamo. V njej zasijejo dve rdeči, srhljivi očesi! Strašljivo!

Srce nam divje razbija, ko se pognamo v beg. A joj! Luka se spotakne ob korenino in pristane na tleh. Poškodoval si je nogo in na njej se že pojavlja grda podplutba. Potrebuje mazilo Ekrams … a ko odpremo škatlico ugotovimo, da je – prazna!

Nenadoma začutimo rahel vetrič … in v njem znan, pomirjujoč vonj. Sledimo mu, podpiramo Luko, da lažje koraka vštric, in prispemo na čarobno planjavo, polno rumenih cvetov. Smilj! To je smilj! Točno to potrebujemo za mazilo! A kaj še? Razmišljamo, ko mimo pribrenči čebela. Hitro jo prosimo za pomoč. Prijazno nas vodi skozi različne ovire in pripelje do svojega doma – čebelnjaka.

"Stop!" nas ustavi in nas resno pogleda. "Najprej se morate naučiti pravil lepega obnašanja ob čebelnjaku!" Pridno prisluhnemo: tolele, pokimamo in ji obljubimo, da bomo upoštevali vsa pravila. Zadovoljna vstopi v panj in se vrne z medom in propolisom – ključnima sestavinama za naše mazilo!

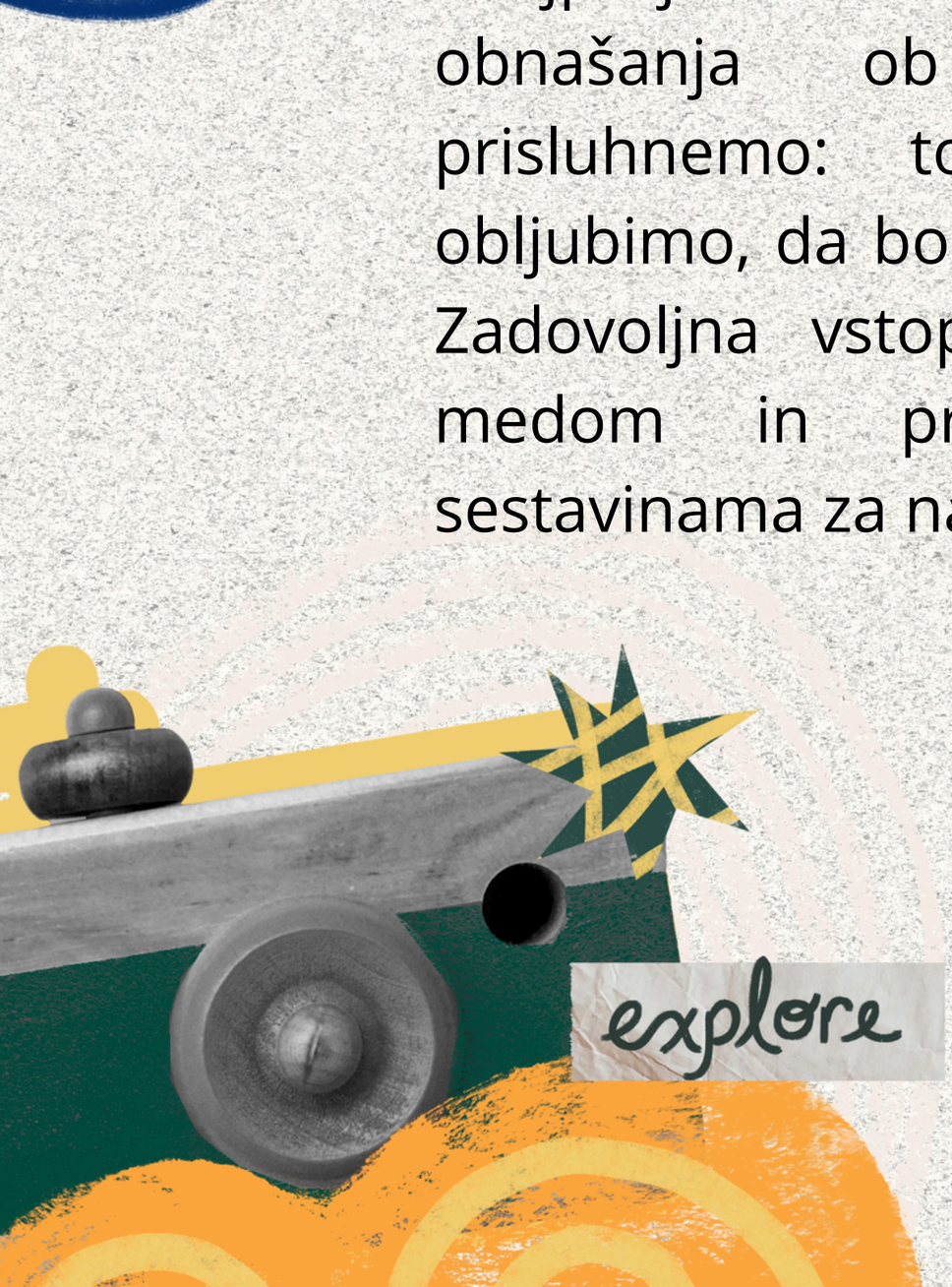

Ko nadaljujemo pot, se znajdemo na čudoviti plaži, kjer srečamo apiterapevtko Nino. Ravno se maže s kokosovim oljem, ki ga potrebujemo za naše mazilo. Nasmehne se in nam ga prijazno odstopi. "Naj vam bo v pomoč," reče.

Zdaj imamo vse sestavine! Hitro zmešamo mazilo in ga previdno nanesemo na Lukovo poškodovano nogo. Čudežno hladi in pomirja. "Veliko bolje je!" se razveseli.

Pedagoška priprava

VRTEC: Vrtec Velenje

LETNI ČAS: zima

METODE: Lastna aktivnost, pogovor, razlaga, igra

OBLIKA DELA: skupna

PODROČJE DEJAVNOSTI: gibanje, jezik

GLOBALNI CILJI: Spoznavanje pomena sodelovanja ter spoštovanja in upoštevanja različnosti.

PRIPOMOČKI:

- Zgodba Ekrams
- Hidrolat ali eterično olje smilja
- Kostanjev med, propolis
- Lončki, nahrbtnik, škatla …
- Smiljev macerat
- Zelišče smilj
- Kokosovo olje
- Kokosov oreh
- Posnetki valovanja morja, zvoka letala, ptic, brenčanja čebel

MOTIVACIJA IN UVODNA DEJAVNOST

pravljica Ekrams

PODROČJE DEJAVNOSTI

JEZIK

GIBANJE

Soustvarjanje

Soustvarjanje dejavnosti otrokom omogoča aktivno vlogo v učnem procesu, spodbuja njihovo notranjo motivacijo, odgovornost, razvijajo ustvarjalnost, samostojnost, hkrati pa se učijo odločanja in sodelovanja.

Aktivnost vzgojiteljic

Predhodne dejavnosti:

Branje zgodbe Ekrams;

opravimo preizkus na alergijo.

Aktivnost otrok

Poslušajo zgodbo;

Aktivno sodelujejo v testu alergije

Operativni cilji

- Razvijanje empatije in domišljije
- Seznanjanje z apiterapijo in skrb za zdravje in vpliv na telo
- Seznanjanje s pravili lepega vedenja ob čebelnjaku

PRVA DEJAVNOST

pravljica Ekrams

PODROČJE DEJAVNOSTI

JEZIK

GIBANJE

Gibanje v zgodbi

Spodbuja motorične spretnosti, prostorsko orientacijo ter telesno samozavedanje.

Aktivnost vzgojiteljic

Besedno vodi domišljijsko popotovanje. Otroke povabi k aktivnosti, domišljijsko potovanje posremlja z gibi.

Aktivnost otrok

Otroci sledijo gibalnim nalogam. Sodelujejo in izbirajo stvari, ki jih bodo pripravili v nahrbtnik za potovanje.

Operativni cilji

- Razvijanje empatije in domišljije
- Seznanjanje z apiterapijo in skrb za zdravje in vpliv na telo
- Seznanjanje s pravili lepega vedenja ob čebelnjaku

DRUGA DEJAVNOST

prevozna sredstva

PODROČJE DEJAVNOSTI

JEZIK

GIBANJE

Odločanje

Sprejemanje odločitev krepi otrokovo samozavest, občutek kompetentnosti in odgovornosti za lastna dejanja. S tem razvijajo kritično mišljenje, sposobnost presojanja ter samostojnost.

Aktivnost vzgojiteljic

Spodbuja otroke, izmišljajo različna prevozna sredstva, gibalno uprizori

Npr. : Vsedejo se v džip in premetavanje po kamenju...

Aktivnost otrok

Otroci iščejo in predlagajo rešitve., sledijo gibalnim navodilom.

Operativni cilji

- Razvijanje empatije in domišljije
- Seznanjanje z apiterapijo in skrb za zdravje in vpliv na telo
- Seznanjanje s pravili lepega vedenja ob čebelnjaku

TRETJA DEJAVNOST

raziskovanje otoka

PODROČJE DEJAVNOSTI

JEZIK

GIBANJE

Reševanje problema

Spodbuja ustvarjalnost, logično mišljenje in vztrajnost pri soočanju z izzivi. S tem razvijajo sposobnost iskanja različnih rešitev, sodelovanja z vrstniki ter učenja iz izkušenj.

Aktivnost vzgojiteljic

Besedno vodenje popotovanja. Spodbuja otroke, da uporabljajo domišljijo v raziskovnju otoka in nato dogodek, ko deček dobi buško.

Aktivnost otrok

Otroci sledijo gibalnim nalogam, ki jih predlagajo. Iščejo rešitve problema.

Operativni cilji

- Razvijanje empatije in domišljije
- Seznanjanje z apiterapijo in skrb za zdravje in vpliv na telo
- Seznanjanje s pravili lepega vedenja ob čebelnjaku

ČETRTA DEJAVNOST

izdelava mazila Ekrams

PODROČJE DEJAVNOSTI

JEZIK

GIBANJE

Izdelava mazila

Omogoča izkustveno učenje, povezano z naravo, spodbuja tehnične spretnosti in fino motoriko. Razvijajo občutek za postopnost in natančnost ter pridobivajo zavedanje o naravnih virih in skrbi za zdravje.

Aktivnost vzgojiteljic

Besedno vodi, spremlja z gibi. Z demonstracijo vodi otroke, da ustvarijo mazilo Ekrams.

Aktivnost otrok

Otroci predlagajo konkretne rešitve. Izdelajo Ekrams, namažejo poškodbo. Otroci se gibalno vključijo v domišljijsko zgodbo.

Operativni cilji

- Razvijanje empatije in domišljije
- Seznanjanje z apiterapijo in skrb za zdravje in vpliv na telo
- Seznanjanje s pravili lepega vedenja ob čebelnjaku

Zaključek

Otroke zberemo v krog in se z njimi pogovorimo, kaj jim je bilo všeč na domišljijskem popotovanju na čarobni otrok.

Hkrati preverimo, kaj so se naučili o uporabi mazila, skrivnostih narave in Pravilih lepega vedenja v bližini čebel.

Damjana Dobnikar, Nina Može,
Nataša Nučič, Štefica Zbodulja, Nina Ilič

Pustolovska dogodivščina do Čarobnega mazila Ekrams in njegove super moči (5-6)

DOŽIVETJE ZA OTROKE

Na vrtčevskem igrišču se otroci igrajo igro *Lisica, kaj rada ješ?* Tekajo so na vse strani in se veselo smejijo. Čudovit sončen zgodnje pomladanski dan je. V zraku odmevajo igrivi vzkliki in smeh. Kar naenkrat eden od dečkov, Matej, nerodno pade in si opraska koleno. Vzgojiteljica Ana hitro priskoči na pomoč. "Matej, ne skrbi," mu reče z nasmeškom. "Poznam posebno čarobno zgodbo, ki nam lahko pomaga."

Otroci se radovedno zberejo okrog nje in skrbno prisluhnejo, ker vzgojiteljica Ana vselej, ko ima povedati kaj skrivnostnega in pomembnega, govori čisto potiho. "Ali ste že slišali za čarobno mazilo EKRAMS?" vpraša vzgojiteljica. Otroci zmajajo z glavami. "Naj vam povem pravljico," de Ana in iz torbe potegne knjižico z naslovom Ekrams.

Kakšna sreča! V trenutku, ko prebere pravljico do konca, k njim prileti čebela! Otroci najprej otrpnejo, potem pa opazijo, da čebela nežno brenči in jim maha s krilci. In zna govoriti! "Sem vaša vodnica, Čebela Bela," se predstavi čebela. "Potrebujem vašo pomoč. Izgubila sem paket, v katerem je skrivni recept za čarobno mazilo EKRAMS. Brez njega ne moremo pomagati Mateju in drugim otrokom!"

Čebela Bela jim izroči star, zguban zemljevid. "Sledite temu zemljevidu," zabrenči. "Samo skupaj lahko najdete vse sestavine, ki jih potrebujete."

Otroci si nadenejo pustolovske kape, si oprtajo še pijačo in se z zemljevidom v rokah odpravijo na pustolovščino. Štejejo korake na vrtčevskem igrišču, ko iščejo prvo sestavino – zelišče smilj. Še dobro, da je na zemljevidu narisana slika smilja, ki otrokom pomaga pri prepoznavanju rastline. "Prvi del imamo!" zakličejo otroci in spravijo smiljevo olje v nahrbtnik.

"Zdaj potrebujemo kostanjev med," pove Čebela Bela. "Ampak, otroci, v bližini čebel je treba biti zelo spoštljiv. Ko pridemo k čebelnjaku, hodimo umirjeno, ne mahamo z rokami in se ne premikamo sunkovito. Približamo se čebelnjaku od strani." Po teh navodilih sledijo zemljevidu do čebelnjaka. Slišijo blago brenčanje čebel. Otroci počakajo ob strani čebelnjaka, medtem čebela Bela iz panja prinese lonček kostanjevega medu. "Super ste se držali pravil!" jih pohvali.

Nato na zemljevidu poiščejo naslednjo točko – tropski otok! "Kako bomo prišli tja?" vprašajo otroci. "Poleteli bomo!" se nasmehne čebela Bela in razpre krila. "Preletela vas bom in vam z zamahi kril podarila moč letenja! Razprite roke, naj postanejo krila! Zaprite oči ..." Otroci zaprejo oči, razširijo roke in med mižanjem slišijo zvoke vetra in oddaljenih valov ...

Čebela Bela z blagim glasom vodi: "Letimo, letimo ... Oh, smo že tam," nato veselo vzklikne. Pristanejo na tropskem otoku, kjer je polno kokosovih palm, zrak diši po soli in valovi nežno udarjajo ob obalo . Tam so temnopolti domačini s toplim nasmehom. "Pozdravljeni, mali pustolovci!" jih pozdravijo. Otroci še enkrat pokukajo na zemljevid. Poleg sličice otoka s palmo je narisana zlata roža. To pesem poznajo! Naučili so se je v pravljici Ekrams! Otroci na ves glas zapojejo pesem o zlati roži in domačini jim iz hvaležnosti podarijo kokosovo olje.

Otroci ponovno poletijo, tokrat nazaj. Med letenjem slišijo bližajočo se nevihto. Leteti morajo hitreje! Ko pristanejo na vrtcu pred vrtcem, jih Čebela Bela vpraša: "Kaj pa še manjka za mazilo?" Otroci hitro uganejo – propolis! " Tega dobimo v čebelnjaku," pove Bela.

Otroci se znova odpravijo do čebelnjaka. Toda že na poti zaslišijo zelo glasno brenčanje. Čebela Bela zaskrbljeno pojasni: "joj, moje sestre čebele so vznemirjene, ker jih je zmotila nevihta, ki je pred kratkim prišla mimo. Če jih zdaj razjezimo še bolj, nas lahko pičijo!"

Vzgojiteljica Ana hitro zbere otroke in jih pouči: "Zapomnite si – umakniti se moramo tiho, počasi in s priprtimi očmi. Roke postavimo v naročje, tako da roka objema roko, stopimo korak nazaj, se obrnemo in počasi odkorakamo stran." Ana in Čebela Bela otrokom pokažeta varen umik.

Otroci previdno ponovijo, kar so videli. Počasi in čisto čisto potiho stopajo in se umikajo, dokler brenčanje ne potihne. "Odlično ste se odrezali!" jih pohvali čebela Bela. Ko čebele v čebelnjaku opazijo, da so otroci mirni in ne predstavljajo nevarnosti, Čebela Bela lahko varno prinese lonček propolisa iz čebelnjaka. "Zdaj imamo vse!" veselo zakliče.

Zahvalijo se prijazni prijateljici čebeli Beli in se vrnejo v igralnico. Uh, kakšen dan! Ob vrnitvi v igralnico otroci potegnejo vse sestavine iz nahrbtnika: olje smilja, kostanjev med, kokosovo olje in propolis. Skupaj z vzgojiteljico Ano jih zmešajo v mazilo in ustvarijo čarobno apiterapevtsko mazilo EKRAMS.

Najprej z njim namažejo Matejevo opraskano koleno. "Poglejte, že se bolje počutim!" reče Matej ves nasmejan. Nato otroci mazilo razdelijo v lončke, ki so jih prinesli od doma, in po enega podarijo tudi vsakemu oddelku v vrtcu.

"Odlično ste opravili nalogo, moji mali pustolovci!" jih pohvali Čebela Bela. Ker je njeno delo opravljeno, se poslovijo in Bela odleti nazaj k čebelnjaku. Otroci pa se še dolgo spominjajo te čarobne dogodivščine in mazilo EKRAMS uporabljajo pri vseh svojih praskah in buškah.

***

Kjer so med pripovedjo in pripravo odstopanja, je prostor za prilagoditev doživetja po lastni presoji in prostorskih/materialnih možnostih.

SODELUJOČI VRTCI: Vrtec Šentvid in Vrtec Miškolin

LETNI ČAS: poletje

METODE: pripovedovanje, poslušanje, igra, demonstracija, izvajanje

OBLIKA DELA: skupinsko in induvidualno

PODROČJE DEJAVNOSTI: jezik, narava in gibanje

SREDSTVA: Pravljica EKRAMS, čebelji kostum ali lutka čebele,
paket s skrivnim receptom (zemljevid s tekstom in slikami),
sadike smilja, olje smilja, čebelnjak iz kartona, kostanjev med,
propolis, kokosovo maslo, prenosni zvočnik za predvajanje vetra, valov,
brenčanja čebel, blazine, plezalo, klop, posoda, žlica, žličke, stekleni lončki.

GLOBALNI CILJI:

- Otroke z odprtimi vprašanji vodimo v razmišljanje in raziskovanje narave.
- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do narave s pomočjo pravil lepega vedenja v bližini čebel.
- Doživljanje in spoznavanje temeljnih literarnih del za otroke.

Pedagoška priprava

MOTIVACIJA IN UVODNA DEJAVNOST

pravljica Ekrams

PODROČJE DEJAVNOSTI

GIBANJE

JEZIK

Teorija v prakso

Omogoča otrokom globlje razumevanje vsebin, saj znanje povezujejo z lastnimi izkušnjami. Tak pristop spodbuja aktivno učenje, krepi notranjo motivacijo in razvija sposobnost uporabe znanja v konkretnih življenjskih situacijah

Aktivnost vzgojiteljic

Po padcu med igro oblečena v čebelo vstopi v igralnico. Po pogovoru prebere pravljico EKRAMS. Vodi skozi pustolovščino. Pripravi jim zemljevid do skritega paketa. Najden paket odprejo. V njem je skrivni recept.

Aktivnost otrok

Otroci poslušajo pravljico in sledijo navodilom. S pomočjo zemljevida poiščejo pot do skritega paketa. Odnesejo ga v igralnico, kjer ga skupaj odprejo in pogledajo vsebino (skrivni recept EKRAMS).

Globalni cilj

Otroci spoznajo zgodbo, sestavine za mazilo in bogatijo svoje znanje.

Operativni cilj

Otroci utrjujejo besedišče na izbrano temo.

PRVA DEJAVNOST

iskanje smilja

PODROČJE DEJAVNOSTI

GIBANJE

NARAVA

Senzorna integracija

Ključna je za usklajeno delovanje otrokovega telesa in uma, omogoča učinkov. Otroci razvijajo pozornost, koordinacijo, telesno samozavedanje ter čustveno uravnotežen odziv na vsakdanje situacije.

Aktivnost vzgojiteljic

Spodbuja otroke, da se odpravijo na vrtčevsko igrišče poiskat prvo sestavino - smilj (vzg. pripravi fotografijo ali sadiko in nastavi poleg lonček z oljem smilja).

Aktivnost otrok

Na vrtčevskem igrišču poiščejo prvo sestavino - zelišče smilj. Zraven najdejo lonček z oljem smilja. Odnesejo ga v igralnico.

Globalni cilj

Otroke z odprtimi vprašanji vodimo v razmišljanje in raziskovanje narave.

Operativni cilj

Otroci spoznajo sestavino za mazilo, zelišče smilj.

DRUGA DEJAVNOST

iskanje medu

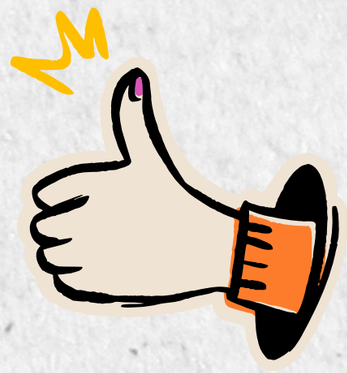

PODROČJE DEJAVNOSTI

GIBANJE

NARAVA

Senzorna integracija

Ključna je za usklajeno delovanje otrokovega telesa in uma, omogoča učinkov. Otroci razvijajo pozornost, koordinacijo, telesno samozavedanje ter čustveno uravnotežen odziv na vsakdanje situacije.

Aktivnost vzgojiteljic

Vnaprej izdela čebelnjak iz kartona in ga postavijo v prostor izven igralnice. Spodbuja k razmišljanju, kje bi dobili med. Skupaj grejo k čebelnjaku, še prej predstavi pravila lepega vedenja v bližini čebel.

Aktivnost otrok

Pravilno izvajajo pravila lepega vedenja v bližini čebel. Od čebele (vzg.) vzamejo lonček kostanjevega medu.

Globalni cilj

Otroke z odprtimi vprašanji vodimo v razmišljanje in raziskovanje narave.

Operativni cilj

Otroci se učijo lepega vedenja v bližini čebel.

TRETJA DEJAVNOST

iskanje kokosovega olja

PODROČJE DEJAVNOSTI

GIBANJE

NARAVA

Koordinacija

Temeljna za razvoj gibalnih spretnosti, saj omogoča usklajeno delovanje različnih delov telesa pri izvajanju nalog. S spodbujanjem koordinacije otroci krepijo telesno zmožnost, orientacijo v prostoru ter samozavest pri gibanju in igri.

Aktivnost vzgojiteljic

Vnaprej pripravi poligon v športni igralnici. Otroke skozi zgodbo spodbudi, da premagajo poligon.

Aktivnost otrok

Ko vsi otroci premagajo poligon, dobijo namig, kje najdejo kokosovo olje. Odnesejo ga v igralnico.

Globalni cilj

Omogočanje in spodbujanje gibalne dejavnosti otrok.

Operativni cilj

- Razvijanje koordinacije oz. skladnosti gibanja, ravnotežja.
- Iskanje lastne poti pri reševanju gibalnih problemov.

ČETRTA DEJAVNOST

iskanje propolisa

PODROČJE DEJAVNOSTI

GIBANJE

NARAVA

Pedagoško-apiterapevtski pristop

Krepi organizem in vzpostavlja optimalne bio-kemijske procese v telesu, ki ustvarjajo zdrave pogoje za razvijanje potencialov otrok - s tem pa konkretno uresničujejo pravico otrok do zdravga okolja.

Aktivnost vzgojiteljic

Spodbudi otroke, da naštejejo sestavine in ugotovijo, katero sestavino še potrebujejo in kje jo dobijo. Demonstrira varen umik od čebelnjaka, vodi k čebelnjaku.

Aktivnost otrok

Ko obvladajo varen umik, sledijo k čebelnjaku; za dobro opravljeno nalogo dobijo zadnjo sestavino - propolis.

Globalni cilj

Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave.

Operativni cilj

Učenje varnega umika od čebelnjaka.

ZAKLJUČEK

izdelava Ekramsa

PODROČJE DEJAVNOSTI

DRUŽBA

NARAVA

Pedagoško-apiterapevtski pristop

Krepi organizem in vzpostavlja optimalne bio-kemijske procese v telesu, ki ustvarjajo zdrave pogoje za razvijanje potencialov otrok - s tem pa konkretno uresničujejo pravico otrok do zdravga okolja.

Skupna zaključna aktivnost

Otroci zberejo vse sestavine in v igralnici nato skupaj zmešamo čarobno mazilo EKRAMS. Najprej s čarobnim mazilom vzgojiteljica dečku namaže rano. Nato otroci napolnijo majhne lončke, ki so jih prinesli od doma in en lonček čarobnega mazila EKRAMS podarimo tudi ostalim oddelkom v vrtcu.

ČAROBNO MAZILO EKRAMS ZA VSE!

Globalni cilj

Spoznavanje snovi.

Operativni cilji

Otrok odkriva in spoznava, kako se snovi mešajo in kako se pri tem spreminjajo lastnosti. Seznanjanje z ukrepanjem ob padcu. Spodbujanje medsebojne pomoči in altruizma.

VIRI IN LITERATURA

Monografije

Greenspan, S. I. (2008). *Izjemni otroci : pomagajte svojemu otroku, da razvije deset osnovnih lastnosti za zdravo in srečno življenje*. Tržič : Učila International.

Ilič, N. (2023). *Apipedagogika & apiterapija za otroke v vrtcu, šoli in šoli za starše : priročnik*. Ljubljana : Zavod za razvoj empatije in ustvarjalnosti Eneja.

Ilič, N. et. al (2025). *Ekrams apiterapevtska pustolovščina*. URL: https://apisretis.wixsite.com/ekrams, dne 4.8.2025.

Ilič, N. (2025). *Pedagoški program API vrtec : priročnik za vzgojitelje*. Ljubljana : Mestna občina, Oddelek za varstvo okolja, Odsek za razvoj podeželja.

Kapš, P. (2018). *Zdravnik svetuje*. Brdo pri Lukovici : Čebelarska zveza Slovenije.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Tautz, J. (2010). *Čudežni svet čebel*. Ljubljana : Tehniška založba Slovenije.

Tome, D. et. al [ur.] (2020). Šestdeset obrazov biodiverzitete. Ljubljana : Nacionalni inštitut za biologijo.

Valenčič Zuljan, M. (2020). Učne metode in razvoj učiteljeve metodične kompetence. Ljubljana : Pedagoška fakulteta.

Williams, F. (2018). Narava zdravi in popravi : zakaj narava pripomore, da smo srečnejši, ustvarjalnejši in bolj zdravi. Ljubljana : UMco.

Pravni viri

Avbelj et. al (2019). Komentar ustave Republike Slovenije. Nova Gorica : Evropska pravna fakulteta.

Kurikulum za vrtce : predšolska vzgoja v vrtcih (2013). Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport : Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Petelin, D. (2021). Vodnik po pravicah učencev v osnovni šoli. Ljubljana : Kurikulum, šolsko pravno svetovanje.

Članki v revijah in zbornikih

Ilič, N. (2019). *API vrtec*. V: Osebnostni razvoj razvoj predšolskega otroka : zbornik / XII. mednarodna strokovna konferenca za vzgojitelje v vrtcih. Ljubljana : MiB.

Stojanović, I. (2021). *Apitherapy Approach in Kindergarten*. V: Apitherapy for Children : Apitherapy for Children, Virtual Conference : zbornik. Brdo pri Lukovici : Čebelarska zveza Slovenije.

Apipedagogika®